Biblioteca Centrală Universală

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

CITIȚI ÎN PAG. 9-10:

ACAD. I. M. MAISKI

MÜNCHEN

DIN ÎNSEMNĂRILE UNUI DIPLOMAT

BIBLIOTECA „VEAC NOU" Nr. 14

—„Micșorați viteza" ? Dar nici nu mă grăbesc !

Înlăturarea caracterului sezonier al producției agricole

Iarna ca și vara

de ing. Mariana Ioniță

(pag. 3)

Profesiunea: constructor al comunismului

de Victor Kernbach

(pag. 5)

Pe locul unde a fost duelul

de Demostene Botez

(pag. 8)

ANUL XVIII

7

(83[illegible])

16 [illegible] 1962

12 [illegible]

actualitatea

Коммунистическая партия Советского Союза
ПРАВДА
Орган Центрального Комитета Коммунистической партии Советского Союза

Călătorie în „Ţara pionierilor"

Sîntem obişnuiţi ca cele mai bune clădiri să fie repartizate copiilor. Dar de data asta nu mai e vorba de o clădire, ci de o întreagă ţărişoară cu steagul, flota, străzile, mijloacele ei de transport şi chiar... cu soarele ei în piaţa principală. Căci aşa au numit copiii din Moscova palatul care se construieşte acum pentru ei pe Colinele Lenin: „Ţara pionierilor".

...Să aruncăm o privire în viitor, către primăvara acestui an. Mai exact către ziua de 19 mai — data aniversării a 40 de ani de la înfiinţarea organizaţiei de pionieri, cînd în faţa copiilor se vor deschide uşile ospitaliere ale acestui palat ca din basme.

...Să ne închipuim că ne aflăm în piaţa centrală, împărţită în pătrate prin nişte linii de beton. În fiecare pătrat se află un covor de iarbă verde. Undeva, parcă aproape de soare, flutură un steag roşu. Pretutindeni stăpînesc două culori: roşu — culoarea cravatelor pioniereşti şi verdele — culoarea ierbii şi a frunzelor. Zece mii de copii s-au aliniat. Cîntă orchestra. Gorniştii anunţă: „S-a deschis „Ţara pionierilor"!

Coborînd în terase ne întîmpină palatul principal: un măreţ ansamblu alcătuit din şapte corpuri unite într-un singur tot. Principala caracteristică: linii simple şi severe. Împreună cu mulţimea zgomotoasă de copii pătrundem într-un vestibul uriaş şi apoi într-o grădină de iarnă. Aici, într-un bazin, înoată peşti iar printre palmieri şi plante mediteraniene zboară păsări multicolore.

După sala rezervată copiilor între 7 şi 9 ani, pe cale de a deveni pionieri, urmează sala cu numere de atracţie. Alături de tradiţionalii căluşei şi de scrincioburi se află o rachetă pe care poţi face o călătorie... în Lună. În încăperi spaţioase, luminate cu neon, este amenajat Muzeul gloriei pioniereşti. Sălile festive se încheie cu Sala lui Lenin. Fără să ieşi din clădire, intri în corpul doi, unde se află, printre altele, o mare cofetărie-restaurant. În corpul trei se desfăşoară toată activitatea de masă a pionierilor. Aici există o secţie de excursii şi turism — cu un observator pe acoperiş, un atelier de sculptură, o şcoală de artă culinară etc. În corpurile învecinate, patru şi cinci, este imperiul ştiinţei şi tehnicii. Tot aici mai există un studio cinematografic, laboratoare radiotehnice, cercuri de aviomodelaj etc. Corpul şase poate fi numit corpul teatral. Aci există un teatru al pionierilor cu o sală de 330 de locuri, o şcoală de coregrafie, săli pentru orchestră şi cor. Principala clădire a palatului se încheie printr-o mare sală de spectacole cu 1000 de locuri.

Dar în afară de acestea, în „Ţara pionierilor" mai sînt şi alte lucruri interesante de văzut: un stadion cu o capacitate de 7000 de locuri, un complex sportiv, un lac artificial pe care alunecă uşor bărci cu pînze, un colţ al apicultorilor, grădini cu flori splendide etc.

...Să ne întoarcem, însă, din însoritul mai în gerosul februarie. Constructorii mai au încă multe de făcut, dar nu încape îndoială că-şi vor termina treburile pînă la data fixată.

АВИАЦИЯ И КОСМОНАВТИКА

Are cuvîntul constructorul şef

Continuarea eforturilor pentru cucerirea Cosmosului va permite, între altele, plasarea pe orbită a unor sateliţi artificiali ai Pămîntului care să graviteze în jurul planetei noastre la înălţimi de 40.000 de km, asigurînd astfel o legătură universală şi retransmisia emisiunilor de radio şi televiziune pe întreg globul. Soluţia aceasta ar fi mult mai economică decît acoperirea întregii scoarţe terestre cu linii de releu hertziene.

Marea precizie a evoluţiei acestor sputnici ar permite, de asemeni, utilizarea lor în folosul navigaţiei maritime şi aeriene.

O altă problemă ce ne stă în faţă este aceea a sputnicilor meteorologici. Drept urmare, vor fi probabil puse la punct metode speciale în vederea influenţării climei, îmbunătăţirii previziunilor meteorologice etc.

Din punct de vedere economic este puţin rentabilă plasarea pe orbită a unui sputnik de fiecare dată cînd e necesară rezolvarea unei probleme privind cucerirea Cosmosului. Va trebui să ne gîndim la un sistem de construcţii cosmice orbitale, la realizarea unor sputnicistaţii şi a altor maşini care să graviteze în jurul Pămîntului o perioadă lungă de timp, fiecare pe orbita lui, şi care să-şi îndeplinească programul cu cea mai mare precizie.

Constructorii şi inginerii au multe de făcut în acest domeniu. În condiţiile lipsei de gravitaţie, montarea acestor maşini în Cosmos va prezenta unele particularităţi. Perspective largi se întredeschid în ce priveşte construcţia acestor maşini, utilizarea de materiale noi, a energiei solare, crearea unui ciclu biologic la început parţial şi apoi complet la bordul navelor cosmice, în vederea asigurării călătoriilor îndelungate.

Cucerirea porţiunii de Cosmos aflată în imediata vecinătate a Pămîntului este o problemă de viitor apropiat. Cum se vor desfăşura etapele acestei cuceriri? Probabil că mai întîi vor fi lansate spre Lună staţii automate, care vor aluniza. Apoi va veni rîndul omului, după care pe Lună va fi organizată o staţie ştiinţifică stabilă. Va veni apoi rîndul construirii unei adevărate întreprinderi care să exploateze bogăţiile, deocamdată încă necunoscute, ale satelitului Pămîntului. Odată realizate toate acestea, omul va putea să-şi îndrepte gîndul spre cele mai apropiate planete ale sistemului solar — Marte şi Venus. E o sarcină care ar putea fi realizată peste cîţiva ani.

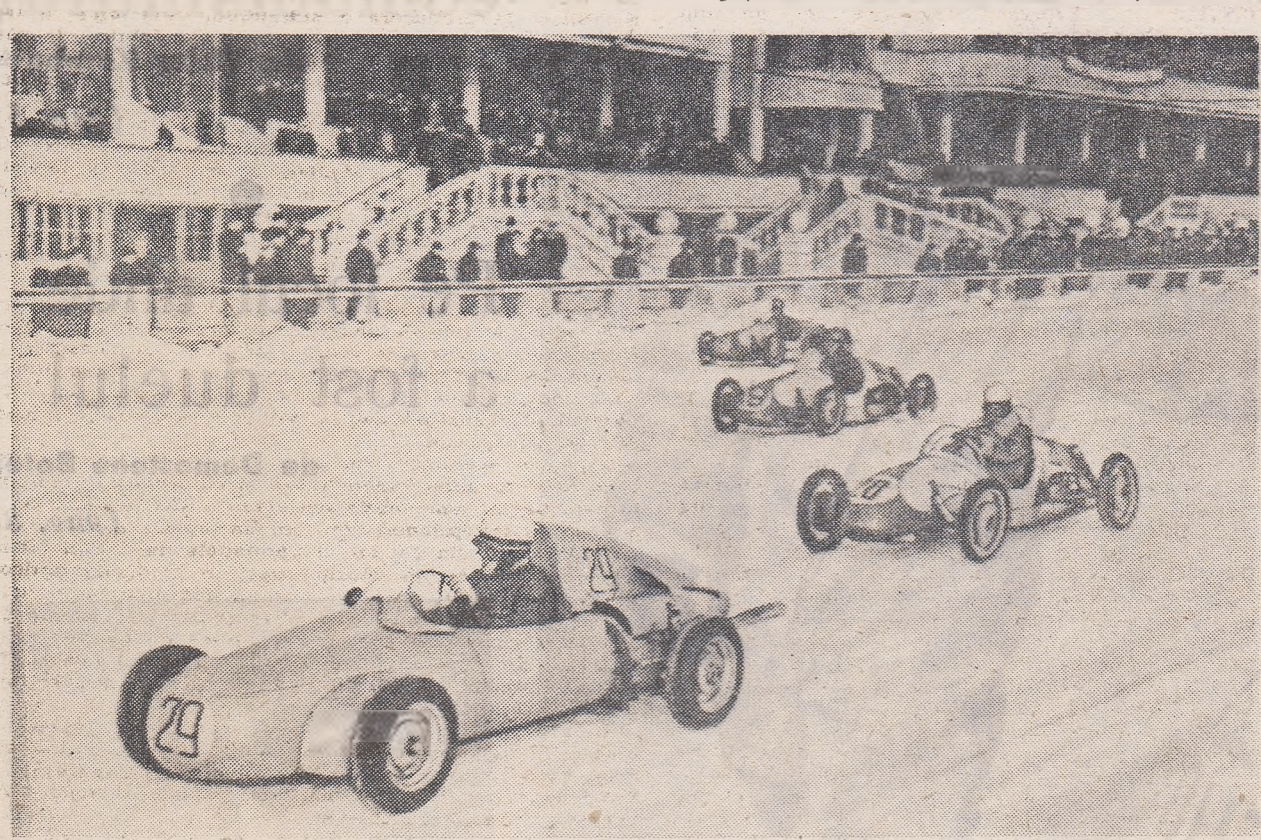

Cursă automobilistică de iarnă pe... Hipodromul central al capitalei sovietice

ПРАВДА ВОСТОКА

Pentru 54 de ţări

Cu prilejul celei de a treia conferinţe economice a ţărilor Asiei şi Africii care a avut loc în India, un corespondent al ziarului „Pravda Vostoka" a solicitat-o pe Djura Ilkhamova, preşedintele Preziduluí Camerei de comerţ a Uzbekistanului şi conducătorul delegaţiei uzbece la această conferinţă, să vorbească despre legăturile economice ale republicii cu alte ţări. Iată ce a declarat D. Ilkhamova:

— Republica noastră ocupă locul al doilea în U.R.S.S., după R. S. F. S. R., în ce priveşte volumul exportului. Anul acesta, Uzbekistanul îşi va exporta produsele sale în 54 de ţări, dintre care 22 de ţări afro-asiatice. Mai bine de 130 de întreprinderi din Taşkent şi din alte oraşe lucrează la executarea comenzilor făcute pe baza unor acorduri comerciale internaţionale.

Astfel, Cubei îi furnizăm excavatoare, Afganistanului piese de schimb pentru excavatoare şi mobilă, Indiei maşini textile şi excavatoare, Greciei staţii de compresie şi pompe, Italiei fire de bumbac şi aparate de măsură etc.

În cursul acestui an R.S.S. Uzbekă îşi va prezenta produsele la 17 din expoziţiile şi tîrgurile internaţionale la care va participa Uniunea Sovietică.

СОВЕТСКАЯ КУЛЬТУРА
Орган Министерства культуры СССР и Центрального Комитета профессионального союза работников культуры

„Bravo, Zara Doluhanova!"

Cîntă Zara Doluhanova... Un teanc de recenzii cu aprecieri entuziaste şi mai multe discuri cu fotografia artistei imprimată pe mape de carton colorat amintesc despre primul turneu făcut acum cîţiva ani de Zara Doluhanova în America, despre concertele date de ea în sala „Carnegie-Hall" din New York.

S-au scurs cîţiva ani. Dar vocea cîntăreţei e la fel de frumoasă ca şi odinioară. După cum tot atît de puternic a fost şi ecoul pe care l-a trezit ea în inimile americanilor care au ascultat-o din nou.

Cîteva mii de oameni au umplut pînă la refuz marea sală „Carnegie-Hall" cu ocazia primului nou concert al cîntăreţei sovietice. Concertul s-a prelungit mult peste programul prevăzut. Sala era zguduită de aplauzele frenetice şi de exclamaţiile de „bravo!" La drept vorbind, cîntăreaţa sovietică a oferit o completare echivalentă cu încă un concert. Şi numai după ce a interpretat multe numere peste program, publicul a lăsat-o să plece de pe scenă.

„Ce plăcere excepţională s-o asculţi din nou pe Zara Doluhanova!" — *şi-a început a doua zi relatarea despre concert Raymond Erickson de la „New York Times".*

„Aseară, mezzosoprana sovietică a produs o impresie şi mai puternică decît acum trei ani" — *a scris ziarul „New York Herald Tribune".*

Iar Hariett Johnson a remarcat în „New York Post": „Atît ca distanţă cît şi ca aşezare, „Carnegie Hall" e departe de Armenia — patria mezzosopranei sovietice Zara Doluhanova — dar aceasta a dus faima vocală a ţării ei în strada a 57-a din New York. Doluhanova a produs o rară impresie poetică şi muzicală".

Vocea Zarei Doluhanova răsună acum în multe alte oraşe din Statele Unite incluse în itinerariul actualului turneu.

ВЕЧЕРНЯЯ МОСКВА

Moscoviţii patronează pămînturile deştelenite

Artiştii capitalei sovietice au hotărît să ia sub patronaj instituţiile culturale din Ţinutul pămînturilor deştelenite. În acest scop a luat fiinţă un Centru benevol în care sînt reprezentate uniunile de artişti şi scriitori, Asociaţia oamenilor de teatru din R.S.F.S.R., organizaţii sindicale şi multe formaţii artistice cu renume.

Anul trecut, bibliotecile din Moscova au trimis în Ţinutul pămînturilor deştelenite 300.000 de cărţi, iar 25 de brigăzi alcătuite din formaţii de estradă au prezentat peste 1.200 de spectacole în diverse localităţi.

Scriitorii şi compozitorii au participat la peste 1.100 de întîlniri cu oamenii muncii din acest ţinut. Sosirea la Ţelinograd a unor specialişti care acordă un sprijin sistematic, participă la seminarii, organizează conferinţe şi consultaţii este de asemenea o formă folositoare de patronaj.

După cum organizarea la Institutul de Teatru a unui studio pentru tinerii cu talent de pe pămînturile deştelenite constituie şi el un fapt îmbucurător. Peste cîţiva ani aceşti tineri se vor înapoia la Ţelinograd, pentru a activa pe scena teatrului din acest oraş.

Industria grea și bunurile de consum

A fost o vreme cînd în Uniunea Sovietică era necesară forțarea dezvoltării industriei grele pe seama altor ramuri. Acum însă, țara dispune de o excelentă bază economică. Căci tocmai pentru că U.R.S.S. a respectat și continuă să respecte cu strictețe legea economică a dezvoltării cu prioritate a industriei grele, ea a izbutit să făurească într-un răstimp uimitor de scurt o industrie modernă polivalentă ce poate satisface pe deplin nevoile populației.

Nu sînt vaze, nici tăvi de cristal, ci detalii pentru corpuri de iluminat străzile...

Viața economică

Producția bunurilor de larg consum se dezvoltă într-un ritm tot mai accelerat. Începînd din 1960, investițiile în principalele ramuri ale industriei ușoare depășesc cu mult cifrele inițiale prevăzute de planul septenal. În momentul de față sînt în curs de construcție sau de modernizare circa 170 de întreprinderi ale industriei ușoare și peste 130 aparținînd industriei alimentare. În afară de aceasta sînt în curs de construcție și de dezvoltare peste 200 de întreprinderi chimice, destinate în special producției de materiale sintetice și plastice. Aceste măsuri vor aduce după ele un nou val de bunuri de consum. E ușor de înțeles, însă, că fără metal, ciment sau mașini această amplă construcție de întreprinderi destinate acoperirii necesităților imediate ale populației ar fi fost cu neputință.

În 1961 producția industrială de unt a sporit pînă la 894.000 de tone, înregistrînd o creștere de peste 70 la sută față de 1955. În aceeași perioadă producția de zahăr s-a dublat, depășind 6 milioane de tone Producția de încălțăminte de piele a crescut și ea cu două treimi și a atins cifra de 442 milioane de perechi. Producția de țesături a sporit cu peste 1,1 miliarde m², cea de mobilă a crescut de 2,6 ori, cea de frigidere pentru uz casnic aproape de cinci ori.

Producția bunurilor de consum a progresat extrem de rapid în primii trei ani ai septenalului (1959—1961). În acest interval de timp au fost produse peste plan mai bine de un miliard de metri de țesături și aproape 70 de milioane de perechi de încălțăminte. Pentru cei patru ani ce urmează se prevăd, însă, progrese și mai rapide. Guvernul a alocat credite suplimentare în sumă de circa 2,5 miliarde de ruble în vederea dezvoltării industriei textile și de încălțăminte, ca și pentru producția materiilor prime necesare acestor ramuri. Către sfîrșitul septenalului, în 1965, Uniunea Sovietică va produce peste 9 miliarde m² de țesături și aproape trei perechi de încălțăminte pe cap de locuitor, adică mai multe țesături și încălțăminte decît produc Anglia, Franța și Germania occidentală luate la un loc.

O nouă schimbare calitativă

Dezvoltarea industriei grele se răsfrînge astfel din ce în ce mai favorabil asupra îmbunătățirii nivelului de trai. În etapa actuală de dezvoltare a Uniunii Sovietice se petrece o schimbare a raportului dintre ritmul industriei grele și acela al industriei ușoare. Planul de 20 de ani pentru construirea bazei tehnice-materiale a comunismului, adoptat de Congresul al XXII-lea al P.C.U.S. prevede o apropiere simțitoare între ritmul de dezvoltare a producției mijloacelor de producție și acela al producției bunurilor de consum. În treacăt fie spus, în această prevedere se manifestă unul din principalele avantaje ale economiei planificate. Statul stabilește pentru fiecare perioadă concretă cele mai potrivite raporturi de dezvoltare între ramurile economiei spre a asigura o dezvoltare accelerată a economiei și a nivelului de trai al poporului.

În clipa de față Uniunea Sovietică este în măsură ca, fără a slăbi ritmul de creștere al industriei grele, să accelereze producția bunurilor de larg consum.

În perioada industrializării țării (1929—1940), ritmurile medii anuale de creștere a producției industriei grele depășeau cu 70 la sută pe acelea ale producției de bunuri de consum. Acum, însă lucrurile se schimbă. În cursul următorilor 20 de ani (1961—1980), ritmul de dezvoltare a industriei grele nu va depăși decît cu aproximativ 20 la sută pe acela al industriei ușoare.

Producția „grea" pentru industria ușoară"

În același timp se schimbă și structura producției industriei grele, lucru extrem de important pentru progresul industriei ușoare și alimentare. Industria grea dispune de două feluri de întreprinderi: unele care produc direct pentru nevoile industriei grele și altele care fabrică mașinile și echipamentul necesar uzinelor și fabricilor ce produc bunuri de larg consum. Odinioară, cînd U.R.S.S. își făurea industria grea, cea mai mare parte a investițiilor era îndreptată spre construcția și mărirea întreprinderilor de primul tip. Acum, însă, cînd țara este înzestrată cu toate ramurile moderne ale industriei grele, ea poate cheltui mai mult pentru fabricarea mijloacelor de producție destinate industriei ușoare și alimentare, accelerînd astfel producția bunurilor de consum

Lucru prevăzut, de altfel, și de planul de 20 ani. Pînă în 1980 producția de mașini destinate industriei grele va spori de șase ori, în timp ce aceea de mașini destinate industriei ușoare și alimentare, agriculturii, construcțiilor de locuințe și edificii va spori de treisprezece ori.

Noile raporturi create între cele două grupe ale industriei (A și B) sînt juste și armonioase, se bazează pe posibilități reale și răspund necesităților. În următorii 20 de ani ele vor permite sporirea bunurilor de consum de cinci ori.

Apropiere? Da, dar nu reducere!

În concluzie trebuie să subliniem încă o dată că apropierea dintre ritmurile de creștere ale industriei grele și acelea ale industriei ușoare nu înseamnă de fel o încetinire a acestor ritmuri. Dimpotrivă, ritmurile sovietice rămîn ridicate, ba chiar vor fi mult mai rapide în cursul următorilor 20 de ani decît în cursul septenalului. Astfel, conform planului septenal, grupa A trebuie să crească anual cu 9,3 la sută, iar grupa B cu 7,3 la sută. În următorii 20 de ani creșterea aceasta va fi, însă, de 10,2 la sută pentru grupa A și de 8,5 la sută pentru grupa B.

Mark Postolovski

Înlăturarea caracterului sezonier al producției agricole

IARNA *ca și* VARA

Forța de muncă este elementul principal al producției. Spre deosebire, însă, de industrie, în agricultură forța de muncă nu este folosită uniform în tot cursul anului. Aceasta din cauză că timpul de producție din agricultură nu coincide cu perioada de muncă.

La grîul de toamnă, de exemplu, timpul de producție — adică timpul necesar pentru obținerea lui din momentul cînd a început lucrarea pămîntului și pînă la strîngerea și înmagazinarea recoltei — este de aproximativ 10 luni. Perioada de muncă — adică timpul cînd se efectuează lucrările agricole cerute de cultura respectivă — este de numai cîteva săptămîni. Perioada de muncă este eșalonată, cu anumite întreruperi, pe tot timpul de producție. Aratul, grăpatul, însămînțatul se execută toamna; îngrășarea suplimentară și grăpatul semănăturilor se fac în primele zile ale primăverii; recoltatul — în lunile iunie-iulie.

Fiecare din aceste procese de muncă durează un răstimp foarte scurt; între ele se desfășoară procesele biologice specifice culturii grîului.

Dezvoltînd în aceeași gospodărie mai multe culturi și ramuri, forța de muncă va fi folosită în perioada de vegetație mai uniform. Rămîn, însă, lunile de iarnă — cînd consumul de forță de muncă este mult mai mic decît în celelalte perioade ale anului.

Neuniformitatea în folosirea forței de muncă în cursul anului este o problemă acută a agriculturii. Nu încape îndoială, în momentul de față în colhozuri caracterul sezonier al producției agricole este mult atenuat față de cum era în micile gospodării individuale. Totuși, mai sînt încă multe de făcut în acest domeniu.

Programul P.C.U.S. adoptat la Congresul al XXII-lea al partidului, indică limpede căile de înlăturare a acestui neajuns al agriculturii — caracterul ei sezonier. Una din căile cele mai importante este îmbinarea rațională și organică a activității de obținere a produselor agricole cu activitatea de prelucrare a lor. Pînă nu de mult unii lucrători, nelegați în suficientă măsură de producție, susțineau că organizarea în colhozuri a unor întreprinderi cu caracter industrial ar constitui un fel de „frînă" a agriculturii. Viața a dezmințit, însă, această afirmație. Întreprinderile de prelucrare a produselor agricole au luat ființă tocmai în colhozurile cu o economie puternic dezvoltată.

Iată, de pildă, colhozul Rodina, din raionul Șipunovsk, ținutul Altai. În acest colhoz există o fabrică de conserve, una de unt, o presă de ulei, o fabrică de cărămidă. În colhozul „Krasnii Oktiabr" din regiunea Kirov funcționează o fabrică de producere a nutrețurilor combinate, o topitorie de in, o fabrică de unt, o moară, o fabrică de cărămidă și alte întreprinderi. Tot în acest colhoz a fost organizat și procesul de obținere a materialelor de construcție — nisip, piatră de var etc.

Exemplele similare sînt multe. Colhozurile frontașe din U.R.S.S. au cîte 10—15 întreprinderi industriale anexe. Organizarea acestor întreprinderi a contribuit la folosirea uniformă a forței de muncă în tot cursul anului și la sporirea volumului de bunuri materiale create.

Cea mai mare parte a muncii din întreprinderile anexe este consumată în lunile de iarnă—primăvară. În perioada lucrărilor de vară cînd se recoltează culturile furajere și cerealele, ca și în perioada de toamnă la recoltatul cartofilor, porumbului și sfeclei de zahăr, majoritatea colhoznicilor sînt ocupați cu munca cîmpului iar consumul de muncă din întreprinderile anexe scade de 2—5 ori. Datorită unei îmbinări judicioase a domeniilor de activitate, colhoznicii sînt astfel ocupați în producția obștească în medie 270—280 zile pe an.

Calculele economice au scos în evidență rentabilitatea construirii de întreprinderi anexe și în sovhozuri, mai ales în cele de pe pămînturile desțelenite. Aici urmează să se organizeze întreprinderi care să funcționeze numai o anumită perioadă din an, iar în perioadele de lucrări intense toți muncitorii să fie folosiți direct în producția agricolă.

Experiența colhozurilor care și-au dezvoltat întreprinderi anexe dovedește influența pozitivă a acestora asupra colhoznicilor, care în felul acesta își lărgesc calificarea, capătă cunoștințe noi, își ridică nivelul cultural și tehnic, precum și asupra transformării muncii agricole într-o variantă a muncii industriale.

Nu putem vorbi de atenuarea caracterului sezonier al producției agricole fără a aminti, însă, și de o altă cale deosebit de importantă, căreia documentele Congresului al XXII-lea al P.C.U.S. îi acordă toată atenția — anume dezvoltarea creșterii animalelor.

În producția animală, situația se prezintă altfel decît în producția vegetală. Aici, în lunile de vară consumul de muncă este mai mic iar în perioada de iarnă mai mare, variațiile dintre aceste perioade fiind mai reduse. Practica a arătat că acolo unde creșterea animalelor este mai dezvoltată, forța de muncă este folosită mai uniform. De pildă, în regiunile centrale din R.S.F.S.R., în Ural Siberia circa 35—55 la sută din consumul total de muncă revine creșterii animalelor.

Căile de lichidare a caracterului sezonier al producției agricole sînt multe și variate, între ele existînd o strînsă interdependență. Măsurile care se iau acum în acest domeniu în Uniunea Sovietică duc la îmbunătățirea folosirii forței de muncă, a mijloacelor de producție, avînd drept țel final creșterea rapidă a producției și productivității muncii și ridicarea nivelului de trai material și cultural al colhoznicilor.

Ing. Mariana Ionită
Candidat în științe economice

Cum a murit CEAPAEV

In Arhiva centrală de stat a Armatei Sovietice se păstrează un dosar cu documente ale serviciului politic al Comandamentului armatelor Frontului de răsărit. Printre ele — o foaie volantă îngălbenită de vreme cu amintiri ale celor care au luptat alături de legendarul comandant Vasili Ivanovici Ceapaev, erou al războiului civil, de la a cărui naștere s-au împlinit tocmai 75 de ani.

Reproducem mai jos, cu unele prescurtări, amintirile lui D. A. Furmanov.

Nu cunosc bine biografia regretatului Vasili Ivanovici Ceapaev. Am să mă refer numai la datele disparate care mi s-au întipărit în minte cu prilejul multelor discuții purtate cu el în nesfîrșitele noastre peregrinări de-a lungul și de-a latul stepei Uralului. Ceapaev îmi povestea că anii adolescenței și ai primei tinereți îi trezesc amintiri dureroase. Pur și candid, a nimerit atunci într-o familie de oameni corupți care i-au otrăvit gîndurile tinere și l-au împins pe un drum plin de hîrtoape.

Ceapaev a crescut neobservat : nimic ieșit din comun, nimic remarcabil. Părea un om obișnuit, cenușiu. A deprins de mic dulgheria, tîmplăria și meseria de zugrav cu care s-a îndeletnicit pînă la vîrsta de 18 ani, mai mult în județul Balakov. La 18 ani și-a făcut rost de o caterincă, a luat cu el o fată pe nume Dunea și a pornit să colinde lumea, mai ales în orașele de pe malul Volgăi. Cîțiva ani a bătut așa drumurile, pînă s-a împlinit sorocul să plece în armată. Și acolo a rămas. Pînă la moarte n-a mai lăsat arma din mînă. Mai întîi și-a făcut stagiul militar, apoi a izbucnit războiul cu Germania, după care a început Revoluția.

Revoluția l-a prins nepregătit. De altfel nici n-avea cum să fie pregătit. Gîndiți-vă : pînă la 31 de ani a fost complet analfabet și abia în preajma revoluției învățase să scrie și să citească. Dar în schimb din clipa aceea s-a pus pe citit cu o sete nemaipomenită și într-un răstimp foarte scurt a citit un număr uriaș de cărți. Îi plăceau mai cu seamă cele care descriau faptele de vitejie ale lui Hannibal, Napoleon, Garibaldi, Suvorov, Ermak, Pugaciov, Stenka Razin. Cunoștea nu numai biografia tuturor acestor eroi atît de deosebiți, ci și tot felul de episoade reale ori anecdotice din viața lor de luptă. Dar în afară de asta citea și cărți „politice", cu toate că nu reușea să se lămurească asupra doctrinei diverselor partide politice. Mi-a povestit că într-o vreme a fost chiar înscris în partidul cadeților, apoi s-a tot plimbat de la ei la eserii de dreapta, de acolo a trecut la anarhiști iar de la aceștia la comuniștii-bolșevici. În ultimul timp Ceapaev era membru al Partidului Comunist bolșevic din Rusia și a murit pe deplin conștient de cauza pentru care luptă acest partid măreț. Ceapaev din 1919 nu mai semăna de loc cu cel din 1918 cînd, cu un mic detașament, i-a urmărit pe cazaci prin toată stepa, luptînd împotrivă-le și învingîndu-i pretutindeni. Era încă perioada de partizanat a formării armatei noastre, cînd numai detașamente răzlețe de ostași roșii viteji țineau piept albilor în regiunile periferice.

Ceapaev a fost unul dintre vitejii comandanți cărora le-a revenit greaua misiune de a paraliza primele atacuri disperate ale burgheziei furibunde. Zdrobitoarea majoritate a faptelor lui de vitejie realmente legendare a fost săvîrșită tocmai în această perioadă — mijlocul și sfîrșitul anului 1918. Curînd a fost trimis la Academia Marelui Stat Major, dar a stat acolo numai pînă la începutul anului 1919, cînd s-a întors din nou în stepă.

În scurtă vreme a fost numit comandantul unui grup special care acționa în regiunea Alexandrov-Gai. Acolo ne-am cunoscut.

În ciuda tinereții lui dezordonate, cu toate că mult timp a fost analfabet și rupt de viața culturală, Ceapaev avea o sensibilitate deosebită pentru înțelegerea tuturor subtilităților acestei vieți culturale. Caracteriza cu destulă finețe tipurile literare din cărțile citite, înțelegea muzica cu motive simple și profunde, iubea cîntecul. Îl iubea atît de mult încît îmi amintesc că odată, cînd vreo 10—12 oameni ne-am rătăcit noaptea în stepă și am fost siliți să înnoptăm, pe o vreme ploioasă și rece, într-o căpiță de fîn sub cerul liber. Ceapaev a murmurat tot timpul un cîntec, riscînd clipă de clipă să atragă atenția vreunei iscoade cazăcești. Era un om curat, nobil, absolut dezinteresat, un ostaș viteaz și cinstit, gata în orice clipă să-și dea viața pentru cauza socialismului. În caracterul lui poate că era multă instabilitate, în faptele lui brutalitate și uneori extravagență, dar niciodată

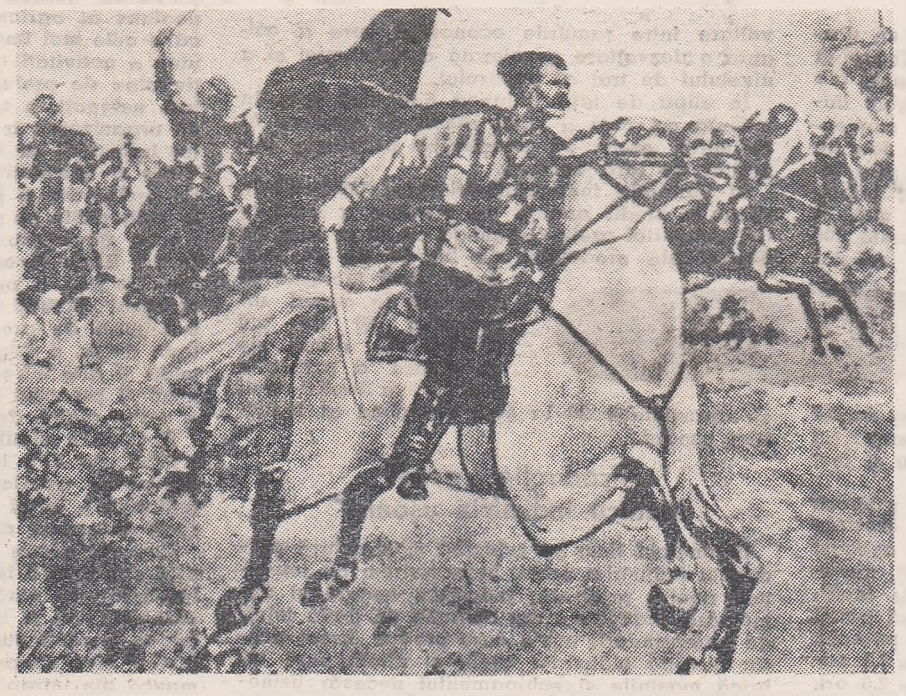

perfidie, necinste, meschinărie. Te puteai supăra pe Ceapaev, dar nu se putea să nu-l iubești și să nu-l respecți.

Am făcut cunoștință cu Ceapaev în primăvara timpurie a anului 1919. De atunci nu ne-am mai despărțit aproape pînă la moartea lui, împărțind greutățile și primejdiile vieții de ostaș. Pentru prima dată l-am văzut la Alexandrov-Gai, unde a venit să preia comanda grupului special. A doua zi după venirea lui am pornit la atac. De atunci au urmat multe campanii, am dat multe lupte, am trăit multe emoții și frămîntări chinuitoare. Am avut prilejul să-l văd și să-l observ în acest lung răstimp în cele mai diferite împrejurări: l-am văzut dansînd îndrăcit în fața ostașilor roșii, debordînd de veselie și bărbăție ; l-am văzut și în linia întîia, cînd, călare sub focul dușmanului, dădea calm și autoritar dispoziții de luptă. Era un minunat talent înnăscut strălucitor, original. Alături de Ceapaev puteai obosi, puteai suferi, dar niciodată nu te puteai plictisi. Era un om uluitor de viu : mereu vroia să facă ceva, să se apuce de ceva, tot căuta și afla ceva, era plin de dorinți și năzuia însetat să le realizeze.

Îmi amintesc că încă de la prima întîlnire la Alexandrov-Gai m-a uimit natura lui pasionată, energia lui clocotitoare. A ajuns în zori, iar dimineața se și agita pe poziții. A doua zi dimineața și-a dus vitejii ostași la atac și a intrat printre primii în stanița Slomihinskaia, ocupată după o luptă aprigă. Toată ziua a lucrat fără pic de odihnă, iar noaptea, cînd noi toți, osteniți de drum și de luptă ne-am culcat, Ceapaev s-a așezat în fața hărții și a notat, a însemnat, a scris toată noaptea pînă dimineața cînd ne-am sculat.

Credeam atunci că Ceapaev face risipa asta uriașă de energie doar la început, ca să ne facă impresie bună. Dar acum, privind în urmă, văd că în toate aceste luni cît am colaborat zilele vieții lui au semănat între ele, fiind toate pline de o muncă încordată, neîntreruptă. Ceapaev nu putea sta fără să facă ceva. De aceea obosea întotdeauna cînd se ducea la oraș, unde trebuia să aștepte și să se odihnească. Și se simțea la largul lui numai în mijlocul diviziilor lui de viteji, printre tovarășii de luptă — adevărați vulturi ca și el.

Căci Ceapaev e de neconceput fără prietenii lui, care miroseau tot timpul a fum și a praf de pușcă... Se întorcea mereu la ei și le inoculase obiceiurile lui, gusturile lui, metodele lui de lucru. Ceapaev și ceapaeviștii alcătuiau o familie unită de oameni talentați și viteji. Numai eroii adevărați îi atrăgeau luarea aminte. Pe ceilalți îi putea respecta, îi putea asculta, putea ține seama de părerea lor, dar în inima lui nu-și găseau loc decît eroii. Avea întotdeauna familii întregi de comandanți militari. Erau familiile Kuteakov, Potapov, Surov, Mihailov, Sokol — eroi ca și regretatul Ceapaev. Numai că Ceapaev era primul printre egali, iubit, respectat, iar uneori și temut pentru mînia lui nestăpînită.

Ceapaev însuși își dădea seama de nepriceperea lui cînd era vorba de o muncă de construcție pașnică, pe care de obicei o trecea asupra altora. În schimb nu exista comandant mai bun în luptă. Se orienta într-o clipă în cele mai complicate împrejurări și găsea întotdeauna o ieșire justă și simplă. Ostașii roșii aveau în el o încredere nețărmurită și-l iubeau mai mult decît pe oricare dintre comandanți. Era de ajuns să afle că a venit Ceapaev, că și prindeau curaj, uitau de greutăți și insuccese și se simțeau cu toții cuprinși de entuziasm.

De la Alexandrov-Gai la Slomihinskaia, de acolo la Uralsk, la Buzuluk și la Ufa, de la Ufa din nou la Uralsk — iată etapele campaniilor lui militare din primăvara acelui an și pînă în ziua teribilei catastrofe.

Veșnică amintire, tovarășe de luptă. Toată viața ta de ostaș ai ars ca o flacără; ai tot căutat, ai tot năzuit, te-ai avîntat mereu înainte și ai căzut așa cum trebuie să cadă un revoluționar cinstit : cu arma în mînă, ciuruit de gloanțele dușmanului.

Există cîteva versiuni despre moartea lui Ceapaev, dar una din ele e repetată mai des și-i mai probabilă.

Mai întîi, însă, cîteva cuvinte despre ultimele lui zile. Divizia se îndrepta spre sud, spre mare. După eliberarea Uralskului ea și-a continuat fără oprire marșul triumfal prin Ciaganski, Lbișcensk și Saharnaia spre Guriev. Ceapaev, luptător prin natura lui, nu putea sta la statul major și se ivea mereu printre ostași, pe poziții. Ba se întîmpla ca multă vreme nici să nu dea pe la statul major, ci să meargă de la un regiment la altul, conducînd direct operațiile și luînd parte la luptă. Așa s-a purtat pînă în ultimele clipe. Cercetam des pozițiile, vizitam brigăzile, regimentele și eram atît de încredințați de trăinicia victoriei, încît acordam tot mai puțină atenție securității spatelui frontului, fiind cu ochii aproape exclusiv pe pozițiile de luptă.

Sub presiunea ostașilor noștri, cazacii se retrăgeau luptînd către adîncurile stepei, incapabili să opună o rezistență activă. Numai din cînd în cînd, prinzînd un moment prielnic, făceau cîte o incursiune pentru a provoca învălmășeală și a-i lovi pe ai noștri. Iar Ceapaev, care cunoștea atît de bine tactica cazacilor și care recomandase de atîtea ori comandanților lui să fie prevăzători, a căzut el însuși jertfă neatenției și neprevederii sale.

Statul major se afla la Lbișcensk. Ceapaev tocmai se întorsese de pe poziții. *A fost prevenit* că lîngă Lbișcensk rătăceau niște patrule cazăcești care făcuseră o incursiune asupra unui convoi de-al nostru. Dar Ceapaev n-a acordat nici o importanță acestui lucru și n-a luat măsurile pe care ar fi trebuit să le ia. E adevărat că la Lbișcensk toate sentinelele și posturile de observație erau la locul lor, că cercetași de-ai noștri fuseseră trimiși în stepă.

Dar nici sentinelele, nici cercetașii n-au putut da de urma dușmanului care se strecurase aproape de Lbișcensk. În noaptea de 4 spre 5 septembrie cazacii, în număr mare, au pătruns în Lbișcensk și au atacat direct clădirea statului major. Toate legăturile au fost întrerupte.

În învălmășeala generală era greu să înțelegi ce se petrece : focuri de armă, răpăit de mitraliere, vaiete, țipetele înspăimîntate ale locuitorilor — totul se amesteca într-o larmă de nedescris. În acest timp, în mijlocul străzii principale s-a ivit, într-o căruță, un mitralior cazac, care ținea cu amîndouă mîinile o mitralieră. Șeful statului nostru major, fostul ofițer tovarășul Novikov l-a doborît cu un glonte, i-a luat mitraliera și a început să tragă în cazacii care înaintau. Alături de el lupta comisarul militar al diviziei, tovarășul Baturin. Au apucat să tragă doar două benzi, cînd un glonte a nimerit în plin, mitraliera a amuțit și cazacii, folosindu-se de moment, au început să-i căsăpească cu săbiile.

Între timp, adunînd vreo douăzeci de oameni, Ceapaev încerca să străpungă lanțul cavaleriei cazăcești. Dar gloanțele erau pe sfîrșite. Dîndu-și seama de asta, cazacii au început să preseze tot mai insistent. Și iată-i pe ai noștri împinși spre mal, iată-i aproape dezarmați, iată-i căzînd de pe povîrnișul abrupt în apele tulburi ale Uralului, iată-i secerați chiar acolo sus de gloanțele cazăcești.

Dar Ceapaev nu se lăsa. Într-o mînă ținea pușca, în cealaltă revolverul. Vedea că nu mai are nici o ieșire, dar nu se dădea bătut. În jurul lui creștea numărul celor căzuți, mulți ostași muriseră în valurile reci, dar Ceapaev, ca o fantomă, tot se mai ținea pe picioare sus pe malul abrupt. Cei care au văzut spun că a fost o scenă sublimă, zguduitoare, sfîșietoare. Ceapaev era rănit la mînă și la față. Sîngele îi șiroia pe obraz și-l ștergea cu mîneca cămășii. Apoi, povestesc cei care l-au văzut, s-a lăsat jos la pămînt căci căpătase, se vede, o nouă rană. Și-a scos cizmele și s-a aruncat în apă. După care nimeni nu l-a mai văzut. Rănit și slăbit n-a putut trece înot rîul, larg și învolburat. Alții spun că a izbutit totuși să treacă pe malul celălalt și că a murit acolo din cauza rănii îngrozitoare provocate de un glonte slobozit de pe malul celălalt. Cazacii își instalaseră mitraliere pe mal și-i secerau cu un foc sălbatic pe cei care se aruncau în apă. Unul din aceste gloanțe l-a ajuns probabil și pe Ceapaev. Alții spun că s-a aburcat cu greu pe o cămilă care rătăcea în stepă și a plecat. Dar toate aceste versiuni sînt puțin verosimile.

Ceapaev s-a înecat în Ural.

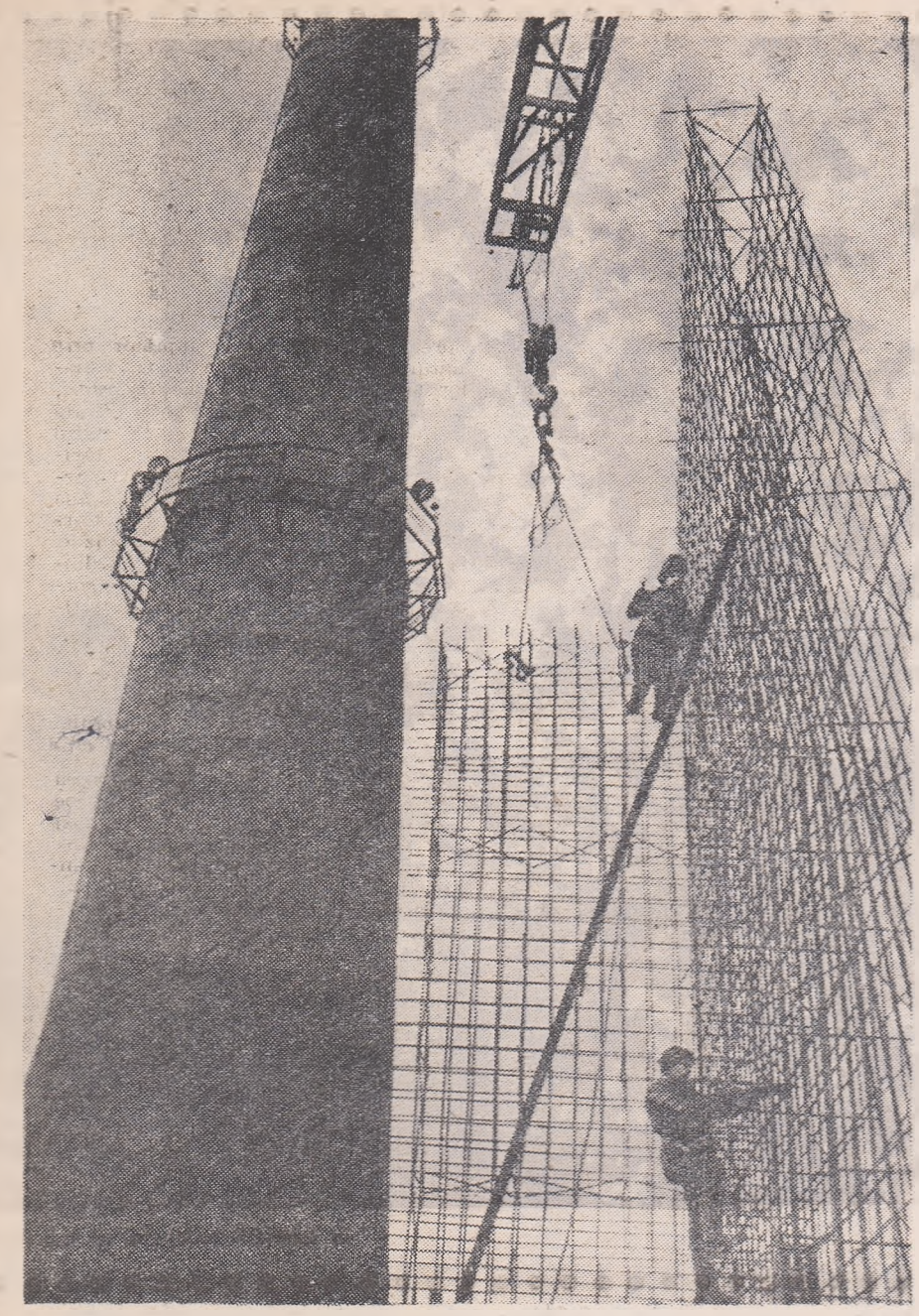

Carcasa viitoarelor instalații ale centralei atomo-electrice de la Novo-Voronej.

SEMNELE VREMII

O scrisoare și cîteva sute de răspunsuri

La redacția ziarului „Izvestia" a sosit o scrisoare. Semnatara, Evghenia Savcenko, elevă la o școală tehnică agricolă din regiunea Donului ruga ziarul să o ajute să înțeleagă ce este „omul societății comuniste", cum va fi el, care vor fi trăsăturile profilului său moral. Ziarul a publicat scrisoarea, deschizînd cu ea o dezbatere pe această temă. Răspunzînd invitației ziarului de a participa la dezbatere, sute de cititori au trimis scrisori pe adresa redacției. (Răspunsul scriitoarei Vera Panova a fost publicat într-un număr anterior al revistei noastre. n.r.) Inițiativa „Izvestiei" a găsit un ecou atît de larg în rîndurile cititorilor săi pentru că această problemă e la inima fiecărui om sovietic, pentru că viața însăși o ridică. Scrisorile sosite la redacția „Izvestiei" aduc nenumărate exemple din care rezultă că omul viitorului comunist se plămădește de pe acum. că trăsăturile lui de caracter se întîlnesc tot mai frecvent la constructorii de astăzi ai comunismului. Spicuim aici din abundența de fapte povestite de participanții la această pasionantă dezbatere, cîteva din cele mai grăitoare.

Iată ce scrie inginerul H. Lovkin de la Fabrica de rulmenți nr. 4 din Kuibișev, referindu-se la colectivul din secția automată de strungărie: „Noi am renunțat de mult la controlori, magazioneri și recepționeri. Muncitorii își controlează singuri producția proprie, își completează singuri formularele de evidență a pieselor lucrate, fără nici un control din partea administrației. Pe baza acestor formulare se calculează salariile muncitorilor". Reiese că muncitorii își stabilesc singuri salariul în raport cu calitatea și cantitatea muncii depuse. Și nu se întîmplă niciodată să fie depășit fondul de salarii sau să fie trecute drept bune piese rebut. V. Lovkin mai spune în scrisoarea sa încă un lucru care merită să fie menționat: colectivul secției numără peste 1.300 de oameni!

Lăcătușul A. Kurkotov de la uzina „Arsenal" din Kiev, consideră că una din trăsăturile de bază ale omului comunist de mîine va i continua căutare creatoare, continua strădanie de a da mai mult colectivității. Exemple de astfel de oameni le găsește chiar alături de el, printre tovarășii săi de muncă. Grigori Iakovlevici Țarik, de pildă, este unul din cei mai buni strungari din uzină. Cîștigă foarte bine, este deputat în Sovietul Suprem al R.S.S. Ucrainene. S-ar părea că n-are a-și dori mai mult. Dar G. I. Țarik gîndește altfel. Mai întîi că nu se mulțumește să fie numai el un foarte bun strungar ci face tot ce-i stă în putință pentru a împărtăși și altora metodele sale. Pentru aceasta scrie broșuri, organizează în secție o adevărată școală a experienței înaintate, se ocupă în afara orelor de muncă și fără nici o plată de calificarea tinerilor și a celor cu calificare insuficientă. În fiecare zi el se duce la uzină odată cu șuvoiul de muncitori. La prima vedere nu se deosebește de ei prin nimic, dar dacă te uiți mai atent bagi de seamă că în jurul lui se află întotdeauna mai mulți oameni, că în cercul lui discuțiile sînt mai însuflețite și mai cordiale. Oamenii trag la el, vor să-și măsoare pașii cu ai lui...

Profiluri asemănătoare sînt creionate în mai toate scrisorile. Șofarul V. Latko din orașul Rovno povestește cum într-o zi a vărsat, fără să observe, spirt industrial pe pantalonii soldatei. Ceva mai tîrziu, în timp ce lucra, o așchie de metal încins a căzut pe pantaloni, care s-au aprins imediat. Toate încercările de a stinge flăcările au fost zadarnice. A căzut și și-a pierdut cunoștința. Observînd ce s-a întîmplat, Vasili Lațiuk, tovarășul său de muncă a venit în goană, s-a aruncat asupra lui și a acoperit cu propriul său trup locul unde izbucneau flăcările cele mai intense. Vasili Lațiuk i-a salvat viața alegîndu-se el însuși cu arsuri pe față.

Ziaristul T. Durdiev dinAșhabad aduce, printre altele, exemplul bătrînului comunist Filip Savelievici Kastenko, din orășelul Mari. Cu 13 ani în urmă, Kastenko a înfiripat la marginea de pustiu, o grădină cu pomi fructiferi și vită de vie. Nu de mult el și-a dăruit grădina și casa grădiniței de copii a fabricii textile din localitate.

Emoționantă este scrisoarea colhoznicei K. Sopokova, Erou al Muncii Socialiste din raionul Sokuluk, R.S.S. Kirghiză. În timpul războiului, într-o zi, secretarul comitetului de partid i-a adus dureroasa veste că soțul ei a căzut eroic, apărînd Moscova. Vestea o zdrobit-o. Atunci a venit la ea Kurman Alișeva. Fără să-i sună un cuvînt i-a arătat hîrtia care-o înștiința că și soțul ei a murit. Au plîns toată noaptea amîndouă, dar dimineața Alișeva i-a spus:

— Acum trebuie să muncim fiecare din noi, pentru doi, înțelegi?

I-a propus să ia conducerea unei echipe formate din soțiile ostașilor plecați pe front.

Încă din primul an echipa a obținut producții record. Apoi a ajuns cea mai bună pe întreaga republică.

De atunci au trecut 18 ani. De atunci cele două femei lucrează tot împreună și Sopokova poate să spună cu inima deschisă că oamenii viitorului vor fi, desigur, oameni ca Alișeva Kurman.

Dimensiunile acestor însemnări nu-mi permit să notez multe, multe alte fapte semnificative, care luate laolaltă compun chipul moral al omului comunist. „Tot ce este minunat în contemporanii noștri — scrie învățătoarea O. Protasova din Moscova — va înflori într-un splendid și uriaș buchet în care fiecare floare va fi frumoasă în felul ei și va desăvîrși prin frumusețea ei armonia întregului buchet". Sînt cuvinte inspirate, încărcate de căldura, de avîntul nestăvilit spre viitor ce străbate din toate scrisorile publicate de „Izvestia" în cadrul acestei pasionante dezbateri.

Silviu Podină

Profesiunea: constructor al comunismului

În timp ce cosmonauții sovietici Gagarin și Titov au intrat în istoria lumii prin zborurile lor uluitoare, aspiranții americani la cosmonautică îmbătrînesc de așteptare privind cu regret și cu teamă rachetele purtătoare care se distrug în aer consecutiv, nereușind să se salte cu om cu tot de pe suprafața vitregă a statului lor capitalist.

Ce secret învăluie acest fenomen?

Zilele trecute, ziarele au comunicat știrea că un grup de savanți sovietici a descoperit un principiu nou în fizică pe temeiul căruia se vor putea realiza acceleratoare de energii uriașe, pînă la o mie de miliarde de electron-volți.

Spărgătorul de gheață atomic „Lenin" își străbate de mult cu succes rutele grele printre marile ghețuri arctice.

Cînd m-am plimbat prin Moscova, Kiev, Tbilisi, simpla căutătură de turist era suficientă să-mi dezvăluie mărețiile construcției contemporane din orașele sovietice, în care s-a contopit într-un organism unitar și viu perspectiva imensă a omului nou cu ritmul înfocat al energiei sale creatoare.

Alți cercetători polari sovietici sînt pe cale de a sosi în Antarctida spre a întemeia o nouă stațiune științifică pe dificilul continent.

Dar sînt și fenomene locale, numărate cu milioanele, care chiar dacă n-au răsunetul celor de mai sus, nu sînt mai puțin mărețe decît ele prin energia care le mișcă.

Dașa Akagazova este o tînără păstoriță kazahă. Stepa Kazahstanului, mai cu seamă iarna, nu oferă dulcile peisaje din Idilele pastorale ale lui Teocrit. Meseria de păstor a avut, e drept, totdeauna latura ei romantică, alimentată de priveliște, soare, aer. Această poezie sublimă se împacă însă și cu nevoile practice ale păstoritului, pe care Teocrit le lăsa în suspensie. Dașa Akagazova lucrează la sovhozul „Temirski" din regiunea Aktiubinsk. Într-o zi s-a stîrnit un viscol care în scurt timp a devenit cumplit. Oile se împrăștiară. Păstorița avea condiții obiective să ceară ajutorul cuiva ori pur și simplu să se sperie de ger și viscol. Totuși fata aceasta s-a luptat cu viscolul și cu gerul, și a alergat într-una după oi să le adune O zi și o noapte. Nu s-a așezat o clipă să se odihnească, știind că odihna pe viscol este înghet. În deplină uitare de sine, fata a izbutit să salveze turma sovhozului și tovarășii ei au găsit-o biruitoare.

Un tînăr medic, Leonid Bokov, a venit acum doi ani printre iacuți și evenci. Nici clima grea, nici necunoașterea celor două limbi locale, nici dificultatea transportului medicamentelor (numai cu avionul!) nu l-au descurajat. Azi, toată lumea din satul Beriozovka și din împrejurimi îi zice „Leonid al nostru". Leonid și-a lărgit activitatea. El spune: meseria de medic. Și adaugă că nu se îngrijește decît de sănătatea oamenilor din sat. Dar sănătatea aceasta el a înțeles-o mai larg; în timpul liber, după ce reușește să satisfacă toate nevoile pacienților săi din punct de vedere strict medical, comsomolistul Leonid Bokov este și agitator, și conferențiar, și muzicant, ba uneori chiar și operator de cinematograf.

Iată ce scrie tractoristul A. Stepovoi, din regiunea Dnepropetrovsk:

„Ce se poate comparа cu profesiunea de tractorist?... Meseria noastră e îmbibată de lirism și romantism. Mi-e drag să lucrez noaptea. Îmi place să ascult sunetele distincte, ritmate, ale motorului ca și cîntecul celei mai vestite prinighetori din Kursk. Îmi place să mă uit la bulgării negri de pămînt gras care se culcă cuminți în urma plugului".

Mă cuprinde bucuria și această bucurie își are pricinile ei.

Brigada noastră de tractoriști și-a îndeplinit toate lucrările de cîmp pe 1961 cea dintîi în raion"

Brigada folosește tractoarele, fără să aibă nevoie de reparații, pentru mai bine de 2.000 ha., năzuind totodată să strîngă 50 chintale de boabe de pe fiecare hectar.

...Două mîini puternice. Stînga, sprijinită de metalul unei mașini-unelte, lîngă o carte, ține strîns un caiet deschis. În dreapta, un stilou mișcat cu energie a tras o linie, parcă o bisectoare. Altceva nu se vede, decît un joc de lumină și umbră.

— Se apropie sesiunea de examene, nu-i așa? întreabă cineva pe care o fotografie publicată de „Komsomolskaia Pravda" nu-l arată.

— A, nu! Dar am o clipă liberă... răspunde stăpînul celor două mîini, nevăzut și el. Cele două mîini, după expresia autorului fotografiei, sînt „mîini muncitoare care țin știința". Cartea este o algebră superioară. Posesorul mîinilor, un topitor din Celeabinsk, Viktor Moseev

Dar profesiunea lui, profesiunea cea adevărată ca și a lui Gagarin sau Titov, a medicului de țară Leonid sau a păstoriței Dașa, a căpitanului navei atomice „Lenin", a tuturor milioanelor de oameni sovietici de toate vîrstele și specialitățile, este aceea de constructor al comunismului.

Iată ce secret învăluie magnificul fenomen general al reușitelor în toate sectoarele de activitate, fenomenul succeselor de masă pe care-l realizează zilnic poporul sovietic, în drumul său spre viitorul care devine cu fiece clipă un prezent real!

Victor Kernbach

Colaborare pe tărîmul medicinei

de acad. ȘTEFAN MILCU

După eliberarea patriei noastre și cucerirea puterii de către clasa muncitoare, un loc important în preocupările noului stat democrat-popular l-a ocupat, alături de numeroasele probleme de ordin social, economic, cultural, politic, ocrotirea sănătății poporului muncitor. Greaua moștenire sanitară lăsată de regimul burghezo-moșierese reprezenta o grea piedică în rezolvarea problemei asistenței medico-sanitare. În 1938, de pildă, în mediul urban exista doar un medic la 515 locuitori, în timp ce la sate raportul era de 1/8.000. De unități sanitare ca dispensare de pediatrie, servicii medicale în întreprinderi, servicii de protecție a muncii, case de naștere ș.a. nici nu putea fi vorba. De altfel și spitalele erau insuficiente, ca și numărul de paturi de care dispuneau. Un mare număr de bolnavi de malarie, pelagră, tuberculoză, gușă, boli venerice și boli infecțioase caracterizau morbiditatea țării noastre în acea perioadă. Lipseau medicamentele, aparatura medicală.

În lupta pentru lichidarea acestei situații sanitare grele, pentru înlăturarea urmărilor războiului și secetei ce i-a urmat, ca și pentru organizarea unui nou sistem de ocrotire a sănătății publice, un larg și prețios sprijin a fost primit de medicina noastră din partea Uniunii Sovietice. Acest început s-a dezvoltat an de an, ducînd ulterior la o strînsă și multilaterală colaborare începînd cu capitolul organizării sănătății publice, al învățămîntului medical, al concepției despre rolul medicului și terminînd cu modul de organizare a cercetărilor științifice. În organizarea apărării sănătății publice în țara noastră s-a produs o cotitură radicală. Medicii și-au îndreptat toate eforturile spre rezolvarea problemei bolilor de masă. În același timp a avut loc un puternic fenomen de descentralizare a medicinii, care a avut drept rezultat orientarea capacității ei de lucru spre centrele muncitorești și țărănești.

Medicina sovietică a oferit medicilor romîni concepția înaintată despre raportul omului cu boala, despre rolul factorilor sociali în apariția bolii. Ideea unității dintre organism și mediul de viață a îndreptat atenția spre studierea cauzelor îmbolnăvirilor atît în mediul natural cît și social.

După exemplul medicinii sovietice, în țara noastră s-a dezvoltat o puternică rețea sanitară anti-epidemică avînd drept scop combaterea morbidității prin boli infecto-contagioase. În același timp s-au dezvoltat noi ramuri ale medicinii, strîns legate de procesul de transformare socialistă a industriei, cum sînt igiena muncii și alimentației, protecția muncii, studiul bolilor profesionale, serviciile profilactice și curative din fabrici. După modelul Uniunii Sovietice a fost organizată o puternică rețea de asistență a mamei și copilului, dotată cu unități specializate. Urmarea a fost că într-un timp foarte scurt mortalitatea infantilă în țara noastră a scăzut la mai puțin de jumătate, cifrîndu-se în zilele noastre în jurul a 7 și ceva la sută. Fără o colaborare foarte apropiată, strînsă, cu medicina sovietică această restructurare cu adevărat revoluționară a medicinii noastre n-ar fi putut fi realizată.

Extrem de interesante sînt și unele rezultate ale colaborării dobîndite în diversele ramuri ale medicinii.

În neurologie, concepția lui Pavlov despre rolul sistemului nervos în organism, a influențat profund medicina modernă. Școala neurologică romînească a profesorului Marinescu și a elevilor săi a creat toate condițiile pentru o colaborare deosebit de rodnică. Între neurologii romîni și cei sovietici a avut loc un intens schimb de experiență. În 1959, la Moscova, s-a ținut o sesiune comună, iar o a doua reuniune va avea loc în 1962, la București.

Un alt domeniu al științei medicale în care s-a dezvoltat o fructuoasă colaborare cu Uniunea Sovietică este cel al inframicrobiologiei. Între specialiștii din țările noastre s-au stabilit contacte apropiate, concretizate prin participarea la manifestări internaționale, schimb de metode, folosirea unor vaccinuri sovietice la tratamentul poliomielitei și în studiul cancerului virotic. Pentru studiul problemelor complexe ale oncologiei moderne s-a stabilit de multă vreme o strînsă colaborare între Institutul de oncologie din București și cel din Moscova. La viitorul congres internațional de oncologie care va avea loc în luna iulie a acestui an la Moscova colaborarea romîno-sovietică își va găsi o nouă și concretă expresie în comunicările ce vor fi ținute cu acest prilej.

Rezultate fecunde, binefăcătoare pentru medicina romînească a avut mai cu seamă colaborarea în domeniul folosirii energiei atomice pe tărîm medical. Uniunea Sovietică nu numai că ne-a ajutat în formarea de specialiști, dar ne-a pus la dispoziție și documentația, substanțele radioactive necesare.

Încă de la înființarea sa, Institutul de endocrinologie a stabilit legături permanente cu forurile sovietice de resort și cu diversele secțoare ale medicinii contingente cu endocrinologia. În tratarea gușei endemice, de pildă, a fost utilizată cu succes experiența endocrinologilor sovietici care se preocupă de combaterea acestei boli încă din 1924. Adăugînd experiența sovietică experienței endocrinologice romînești, s-a reușit elaborarea unei metodici adecvate pentru țara noastră, cu ajutorul căreia s-a obținut, după 10 ani de aplicare, o scădere cu 43—45 la sută a endemiei.

Trebuie de asemenea amintit aici rolul deosebit de fecund pe care îl joacă în țara noastră, în difuzarea experienței sovietice, Institutul de studii romîno-sovietic al Academiei R.P.R. E unanim recunoscută de lumea noastră medicală valoarea articolelor sovietice tratînd diverse probleme medicale sau înrudite cu medicina, publicate în revista „Analele romîno-sovietice". În același timp prin acest institut au fost trimise spre publicare în diverse reviste de specialitate sovietice numeroase articole ale medicilor romîni, care au făcut și fac cunoscute realizările obținute de țara noastră. Institutul editează și un buletin informativ în limba rusă, redactat de autori romîni și a tradus peste 70 de cărți și monografii.

★

Colaborarea multilaterală romîno-sovietică în domeniul medicinii a contribuit astfel la rezolvarea cu succes a multor sarcini care stăteau în fața medicinii romînești. În perioada desăvîrșirii construcției socialismului în patria noastră apar însă noi aspecte, care la rîndul lor trebuie rezolvate. Strînsa colaborare dintre oamenii de știință medici din Uniunea Sovietică și din Republica Populară Romînă va contribui și în viitor la dezvoltarea medicinii progresiste, pătrunsă de umanism, aflată în slujba apărării sănătății poporului muncitor, în slujba progresului științific.

În fața microscopului și sub lentil

Radioizotopii și

Energia nucleară a deschis căi largi pentru studierea celor mai variate fenomene din domeniile științei și tehnicii moderne. Această forță uriașă care domină prezentul și constituie rezerva de energie a viitorului poate aduce omenirii servicii imense dacă e folosită în scopuri pașnice.

În Uniunea Sovietică, unde legile de dezvoltare a societății impun utilizarea tehnicii celei mai înaintate în toate ramurile de activitate, progresele realizate în ultimii ani de fizica nucleară au căpătat numeroase aplicații și în științele agrobiologice. În laboratoarele institutelor agronomice, pedologii, agrochimiștii, fiziologii, amelioratorii și geneticienii sovietici întreprind numeroase studii cu ajutorul izotopilor radioactivi în direcții deosebit de importante pentru dezvoltarea agriculturii. Astfel, oameni de știință ca Klecikovski, Sokolov, Kașirkina, Serdobolski, Dmitrenko, Borisova ș.a. au adus un important aport agrochimiei moderne prin studiile întreprinse cu ajutorul izotopului radioactiv al fosforului (P^{32}) asupra nutriției plantelor, prin lămurirea unor probleme de ordin teoretic și practic privind folosirea îngrășămintelor cu fosfor. Folosirea fosforului radioactiv a făcut posibilă deosebirea cu ușurință a fosforului adăugat ca îngrășămînt de fosforul conținut în mod natural de sol. Aceasta a permis cercetarea diferitelor aspecte ale problemei îngrășării plantelor cu fosfor, lămurirea raporturilor reciproce dintre sol și îngrășămintele cuprinzînd fosfor și stabilirea mai precisă a randamentului acestui tip de îngrășăminte.

Extrem de interesante s-au dovedit a fi și studiile întreprinse de cercetătorii Ratner și Kolosov asupra puterii de absorbție a rădăcinilor. Folosind atomii marcați ei au ajuns la concluzia că rădăcinile au proprietatea de a-și modifica puterea de absorbție, că sistemul radicular al plantelor este capabil să se adapteze nevoilor plantei în funcție de condițiile de nutriție întîlnite în sol.

Paralel cu lucrările referitoare la îmbunătățirea sistemului de nutriție a plantelor, oamenii de știință din Uniunea Sovietică se preocupă îndeaproape și de cercetarea procesului de asimilare a bioxidului de carbon. Pe baza analizei izotopice a oxigenului, cercetătorii Vinogradov și Teis au stabilit pentru prima oară faptul că oxigenul pus în libertate în urma procesului de fotosinteză nu provine din molecula de bioxid de carbon, cum se credea pînă acum, ci din fotoliza apei. Ulterior, alți cercetători, printre care Boicenko, Zaharova și Nikiporovici, au reușit să pună în evidență o serie de reacții chimice primare care au loc în procesul de fotosinteză.

Cu ajutorul carbonului radioactiv (C 14), prof. Kursanov și colaboratorii lui au dovedit, în mod experimental, că paralel cu asimilarea bioxidului de carbon din atmosferă plantele asimilează intens și bioxidul de carbon din sol, și anume prin intermediul sistemului radicular. Absorbția bioxidului de carbon din sol prezintă interes nu numai ca sursă de carbon pentru plantă ci și pentru că, în lumina noilor date privind procesele fundamentale ale me plante, reiese clar că între asimilarea carbon din atmosferă, a bioxidului de și asimilarea principalelor elemente n forul și azotul — există o strîn ntere

Bogata activitate a oamenilor de ști înmulțit cunoștințele noastre și asupra azotului la plante. În această privință, bit de interesante au realizat cercetăto minskaia și Plișevskaia care, folosind al azotului (N 15) au dovedit, prin re

Noi concept despre activitatea b a plantelor

nute, că în plante au loc procese contin a proteinelor și a nucleului pirolic din c procese se desfășoară cu maximă inten tele tinere, care cresc și scad p plantele îmbătrînesc. În același timp s procesele de reînnoire a moleculelor ve decurg cu viteză mai mare decît proce a noilor molecule. Aceste concluzii do ția vechii concepții care pretindea că constituție ale plantelor ar fi dotate c relativă.

În ultimii ani, domeniul de aplicar radioactivi a fost mult lărgit de cerce în legătură cu acțiunea radiațiilor n organismului vegetal, în scopul de a se dificarea metabolismului plantelor, nc mărire a producției agricole. Importan radioactive din organismul plantelor a însă cu mult mai înainte de profesorii nogradov și Kosticev. Numeroasele stu de cercetătorii sovietici au dovedit că radiații, aplicate în anumite condiții au mulatoare asupra creșterii și dezvoltă spre deosebire de dozele mari, care p carea caracterelor fiziologice, anatomi și citologice. Pentru studierea acțiuni dozelor mici de radiații, cercetătorii so veț, Berezina, Scibrea ș.a. au iradiat pl creșterii, cu o sursă de 1 C de Co^{60}. 1 experiențe s-a observat la hrișcă o ac a creșterii plantelor expuse în zonele c ximă, unde plantele au înflorit cu 5 zi decît martorul lor. La iradierea porun de 0,091 R/zi s-a stimulat creșterea în i telor, s-a prelungit epoca de înflorir numărul de știuleți. Efecte asemănăto ținute și de către cercetătorii Kuzin. și Mileșko prin iradierea semințelor în nat la surse radioactive, prin înmuiere

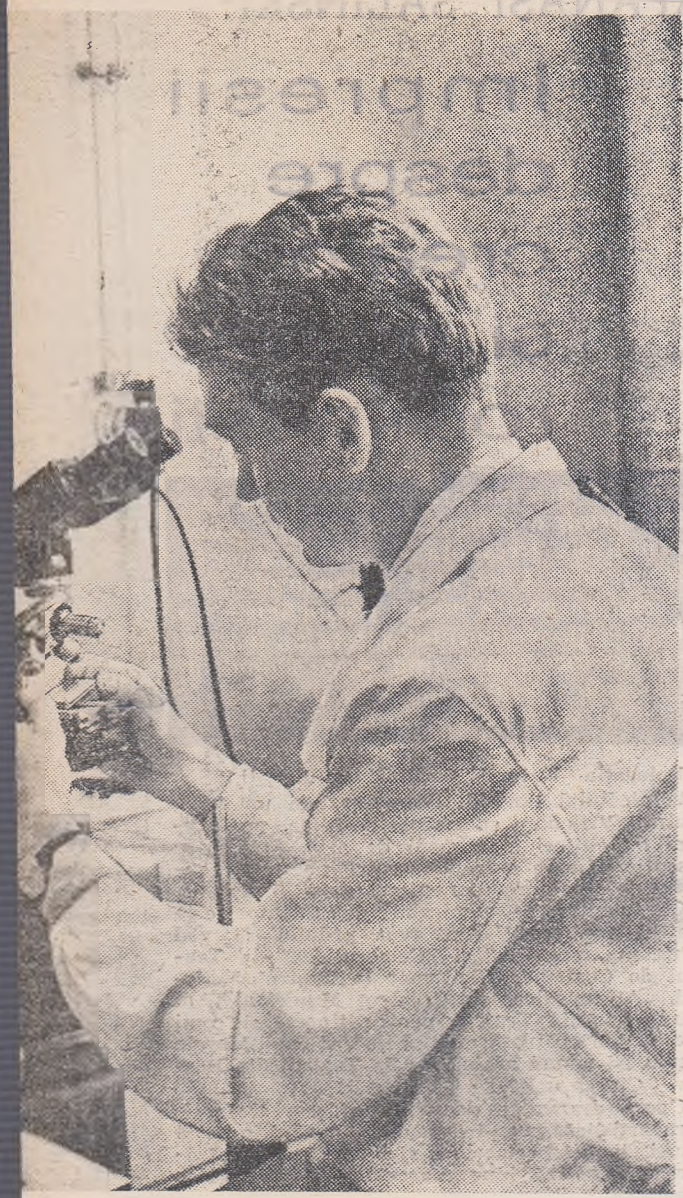

grobiologia

lui la
ui de
in sol
- fos-
ă,
tici a
mului
leose-
, Gu-
stabil
obţi-

ică

noire
ceste
plan-
ă ce
at că
teine
nteză
uste-
le de
litate

pilor
tuate
supra
mo-
e de
telor
rcată
, Vi-
rinse
ci de
stie-
elor,
difi-
ogice
tă a
eslo-
mpul
estei
gură
ma-
reme
doza
plan-
nărit
ob-
Jejel
mă-
i cu

izotopi sau prin introducerea substanţelor radioactive în sol, în acelaşi mod ca şi îngrăşămintele.

Un mare interes teoretic şi practic îl prezintă şi cercetările cu izotopi radioactivi făcute în legătură cu studiul comportării substanţelor toxice în protecţia plantelor. În ultimul timp, folosirea în lupta contra paraziţilor plantelor a compuşilor organo-fosforici de tipul tiofos, carbofos, paration a ridicat o serie de probleme în legătură cu durata păstrării proprietăţilor toxice pe suprafaţa frunzelor, cu pătrunderea şi comportarea lor în interiorul plantei şi cu eficacitatea diferită faţă de insecte. Studiile întreprinse de Gar şi Kipiani cu P^{32} au arătat că produsele de tipul tiofos sau metafos stau prea puţin timp nedescompuse pe suprafaţa frunzelor. Această constatare a avut o consecinţă practică foarte importantă, deoarece cu toată toxicitatea acestor insecticide pentru animalele superioare s-a putut stabili, cu ajutorul izotopilor radioactivi, că legumele tratate astfel pot fi consumate fără nici un pericol la numai două zile după tratament.

Biologia şi ecologia insectelor prezintă şi ea numeroase şi variate posibilităţi de aplicare a izotopilor radioactivi, în scopul cunoaşterii ciclului biologic sau al modului de viaţă al insectelor. De pildă, prin marcarea cu izotopi, cercetătorii Andreev, Voevodin, Molcianova şi Kotianovici au studiat la ploşniţa cerealelor direcţia de migrare a larvelor, distanţele la care pot zbura adulţii, itinerariul parcurs, modul cum petrec iarna şi au determinat momentul cînd această insectă începe să iasă, primăvara, din ascunzişurile în care a iernat. În posesia acestor date se poate realiza o prognoză exactă a momentului cel mai potrivit pentru aplicarea tratamentelor.

Din vasta şi extrem de importanta contribuţie adusă de oamenii de ştiinţă sovietici în ce priveşte folosirea energiei nucleare în domeniul agrobiologiei am dat doar cîteva exemple, dintre cele mai semnificative. În munca lor, cercetătorii sovietici au abordat temeinic problema folosirii energiei nucleare în agricultură şi, într-un interval de timp scurt au lărgit şi chiar modificat esenţial multe din concepţiile cu privire la activitatea biologică a plantelor. Efortul făcut de oamenii de ştiinţă sovietici pentru dezvoltarea unei tehnici noi şi dificile este cu atît mai remarcabil, cu cît ei au împărtăşit cu dărnicie din experienţa lor şi altor ţări. Printre ţările care au primit un sprijin substanţial în dezvoltarea cercetărilor în acest domeniu se numără şi Republica Populară Romînă. Datorită acestui sprijin ţara noastră dispune de un reactor şi un ciclotron, iar metoda de cercetare cu izotopi radioactivi a fost introdusă aproape în toate institutele din ţară. Cunoaşterea adîncă, folosirea realizărilor obţinute de savanţii sovietici stă chezăşie faptului că metodele care folosesc energia nucleară vor căpăta şi la noi în ţară din ce în ce mai multă utilizare în rezolvarea multor probleme legate de agricultură.

Ing. N. Băjescu
Şef de laborator — I.C.A.

Sinteza mecanică a vocii umane

● Maşinile care „înţeleg" şi „vorbesc" ● „Creierul electronic" are noi „talente" ● „Biroul de informaţii" automat ● Maşini „orale" de stenodactilografiat şi tradus.

În povestirea ştiinţifico-fantastică „Mela" a scriitorului sovietic A. Dneprov este vorba despre o maşină electronică căreia eroul îi vorbeşte direct, de parcă s-ar adresa unui om, iar robotul răspunde la întrebări cu o voce foarte apropiată de cea umană.

Aceste lucruri care par de domeniul fanteziei nu sînt de fapt deloc imposibile. Recent, în laboratoarele Institutului de electronică şi automatică al Academiei de Ştiinţe din Gruzia au fost create primele prototipuri de „maşini vorbitoare".

La început a fost... fonemul!

Să vedem care este baza ştiinţifică a acestor realizări. După cum se ştie sunetul este o vibraţie a aerului. Pentru a putea fi auzite de ureche, aceste vibraţii trebuie să fie în număr de cel puţin 60 şi de cel mult 12.000 pe secundă.

Vorbirea noastră cuprinde sunete foarte complexe, care diferă prin tărie (mai puternice sau mai slabe) şi prin tonalitate (mai groase sau mai subţiri). Vocea omenească poate produce sunete cuprinse într-un „spectru acustic" foarte mare, de la 60 vibraţii pe secundă (la başi), pînă la 1.300 de vibraţii pe secundă (la soprane).

Sub toată această varietate de tonuri se transmite totuşi un „mesaj" comun : aceleaşi sunete (foneme) care alcătuiesc aceleaşi litere şi acestea, la rîndul lor, aceleaşi cuvinte.

Un fenomen similar se întîmplă şi în muzică : recunoaştem o melodie fie că e cîntată de pian, de violoncel sau de un cîntăreţ.

Oamenii de ştiinţă au reuşit să stabilească cu precizie care sînt elementele comune ale unor sunete deosebite produse de diferite persoane. Cercetările au arătat că acest punct comun nu este nici frecvenţa, nici amplitudinea sunetului ci raportul sunetelor elementare (foneme) care intră în compoziţia unei litere.

Pentru a putea recunoaşte sunetele în mod automat este nevoie deci să se separe sunetele în cele mai mici unităţi fonice, în foneme.

Robotul „recunoaşte" vocea stăpînului

Această analiză s-a făcut cu ajutorul unor „filtre" electrice speciale care lasă să treacă numai frecvenţele pentru care sînt „acordate". Sunetele elementare pot fi separate astfel în mod automat iar la ieşirea lor din „filtru" se obţin semnale ce corespund componentelor vorbirii.

Dacă se vorbeşte la microfon unui asemenea aparat, acesta va putea transforma fonemele noastre în semnale electrice. Dotînd aparatul şi cu un creier electronic acesta va putea chiar „înţelege" vorbele noastre, acţionînd în consecinţă.

Un asemenea aparat a fost realizat, în laboratoarele Institutului citat, de către Alexandr Kakuridze.

Maşina creată de Alexandr Kakuridze seamănă cu un robot pe roate. Printr-un microfon i se dau ordine scurte şi precise : „la stînga", „la dreapta", „mai repede", „mai încet" — şi maşina le „înţelege" şi le execută rapid.

Creierul electronic al maşinii analizează sunetele fiecărui cuvînt şi dacă spectrul acustic al ordinelor coincide cu cel pe care robotul îl cunoaşte, el transmite semnale mecanismelor de execuţie.

În viitor maşini complexe dotate cu asemenea aparate vor putea asculta orice fel de ordine. Ele vor putea fi la fel de bine agregate industriale, laminoare sau combine agricole.

Este interesant de remarcat că robotul nu „recunoaşte" decît vocea „stăpînului" său, pentru că numai aceasta este „acordată" pentru spectrul său acustic. De asemenea, dacă în loc de „opreşte" acesta îi comandă „stop", maşina nu reacţionează, deoarece nu „înţelege" decît anumite cuvinte.

Limbajul unui... robot

O altă maşină creată la Institutul mai sus amintit, de Liudmila Belozerova, poate chiar „vorbi". Este vorba de o maşină electronică experimentală care face sinteza mecanică a limbajului. Ea formează foneme şi din combinarea acestora litere şi cuvinte, după cele mai severe legi ale foneticii. Acelaşi cuvînt, poate fi „rostit" de maşină cu diferite timbre ale vocii, în funcţie de... butonul pe care apasă experimentatorul.

Ca orice „copil" care începe să vorbească, primul cuvînt pe care l-a spus maşina Liudmilei Belozerova a fost „mama". De atunci au trecut mai multe luni şi „lexicul" ei s-a îmbogăţit simţitor.

„Maşina vorbitoare" a permis pentru prima oară studierea ştiinţifică a unor probleme de lingvistică legate de legile foneticii, a influenţei timbrului şi tonalităţii vocii asupra limbajului şi altele.

O maşină şi mai complexă este cea prevăzută cu o maşină electrică de scris care imprimă litere corespunzînd unei transcrieri fonetice a textului citit în faţa microfonului. Această maşină uimitoare este un adevărat stenodactilograf.

Dar există şi proiectul unei maşini care va face traduceri dintr-o limbă în alta, pe aceeaşi cale orală. Ea este prevăzută cu un traducător logic care traduce vorbirea noastră în impulsuri electrice. Aceste impulsuri electrice sînt transmise unei maşini asemănătoare celor de tradus automat. Maşina „înţelege" textul care i se dictează şi utilizînd vocabularul înregistrat în „dicţionarul" ei, face traducerea. Ea poate furniza textul tradus oral sau scris.

Perspective extraordinare

Savantul Arcil Eliaşvili, directorul Institutului unde se construiesc astfel de „minuni vorbitoare", a declarat recent ziariştilor invitaţi să asiste la cîteva demonstraţii practice :

— Este desigur imposibil să putem prevedea de pe acum toate domeniile de aplicare a acestor maşini. Putem fi siguri însă că ele vor constitui cei mai ideali „traducători-automaţi". Utilizînd maşini care „vorbesc" şi „înţeleg" se vor putea organiza mari servicii de documentare şi informaţii. Va fi suficient să i se pună, prin telefon, o întrebare şi maşina va răspunde „prompt şi conştiincios".

„Maşinile-vorbitoare" vor avea de asemenea o largă utilizare în uzinele automate. Operatorul de serviciu îi va putea pune oral întrebări privind problemele de producţie şi maşina va calcula rapid formulele necesare procesului de producţie.

Pe drept cuvînt, oamenii de ştiinţă socotesc realizarea cercetătorilor gruzini drept o nouă etapă în crearea dispozitivelor cibernetice, avînd aplicaţii care vor revoluţiona în mare măsură tehnica modernă.

R. Irimescu

Nouă aparatură pentru comunicaţia telefonică semi-automată dintre Moscova, Praga şi Berlin

O filă din cartea vieții lui Pușkin

Pe locul unde a fost duelul

de DEMOSTENE BOTEZ

Am ieșit afară din Leningrad. Orașul se bănuiește în urmă ca într-o boare cenușie, deasupra căreia flutură prelung un fum negru, ridicat spre cer de-un coș abia zărit. Pămîntul se întinde plat. Pîlcuri de copaci; case ici și colo. Un cîmp de varză pune o pată de-un verde-albăstrui pe cenușiul întinderii.

Oprim. În dreapta șoselei o amenajare ca un mic parc. Vreo cîțiva copaci. Nu se mai zărește nicăieri nici o pădure. O alee bine îngrijită duce la un obelisc de marmoră mare, sau poate altă piatră rară, ce pare mozaicată.

Aici a fost locul duelului. Aici, pe locul unde-i soclul obeliscului, a căzut Pușkin, s-a stins un univers peste care s-a așternut o noapte eternă.

O femeie mătură frunzele uscate de pe alee. Împrejur, — niște bănci, de forma băncilor din grădinile publice, — dar exagerat de mari. La capătul aleii țopăie pe jos, căutînd ceva printre frunzele aspre și sunătoare, o rază de soare, nu știu cum scăpată printre nori; luminează totul o clipă, făcînd aici ca o insulă de lumină, apoi totul pare și mai gri. Nu departe, un coșaș își ascute coasa. Ciocanul lui punctează clipele ca un metronom stricat, ca un memento primitiv.

Lîngă banca pe care m-am lăsat, — tufe de regina nopții acum uscate, și-au strîns cu zgîrcenie corolele care-au fost cîndva învolburate ca niște rochițe colorate. Asta e tot! Ba, mai e o liniște, un calm al cîmpului care devine apăsător cînd coșașul se odihnește. Viața simplă a naturii ca acolo, la țară, la proprietatea lui Pușkin, își continuă mișcarea și lentele prefaceri ca și cum nimic nu s-a întîmplat.

Văzusem tot ce se putea vedea. Peisajul nu mai este acela pe care l-au închis sub pleoape, ultima oară, ochii lui Pușkin. De undeva, dintr-o revistă sau dintr-o carte, refac în minte, acolo la fața locului, peripețiile duelului. Rămîn așa pe bancă, de parcă aș fi avut de citit o rugă, de adus un lung omagiu de tăcere. Stau ca un călător obosit în preajma unei fîntîni. Și imaginația mea închipuie duelul, după lecturi.

...Aici, în jur, erau pe vremea aceea păduri. În locul acesta era o poiană. A fost în ziua de 27 ianuarie. Ninsese mult, cum ninge pe-aici. Zăpada era groasă, neumblată. Poate însemnată de vre-o urmă de iepure. Martorii au trebuit să bătătorească multă vreme zăpada ca să facă un loc bătut ca o platformă pe care au însemnat, față în față, locurile pînă la care aveau să înainteze cei doi: Pușkin și D'Anthes. Și le-au însemnat aruncînd și într-o parte și în cealaltă, fiecare martor, paltonul lui, ca o umbră pe imaculatul zăpezii. Paltoanele au rămas jos, negre, ca niște călători prinși de ger și căzuți înghețați, acolo, în pădure. Erau doar zece metri între ele... Pe urmă martorii au încărcat pistoalele, reci ca gheața. Suflau în mîini și le încărcau. Înfășurat într-o blană de urs, Pușkin aștepta, stînd pe-un morman de zăpadă... Poate că trăia clipele lui Evgheni Oneghin, imaginate altă dată. Poate că soarta și chipul poetului Lenski îi trecură prin minte că de-odată întrebă nerăbdător:

— Ei, e gata?

Și istoriografii, și un scriitor care a reluat scena continuă:

În cele din urmă, i-au dat pistolul. Adversarii s-au dus la locurile lor de plecare. Martorul Danzas dădu semnalul, fluturîndu-și căciula. Pușkin înaintă repede pînă la locul indicat, se opri și începu să ochească. D'Anthes care mai avea încă un pas pînă la locul lui de la care trebuia să tragă, ridică brațul și trase. În aceeași clipă Pușkin se prăbuși cu fața-n zăpadă. Martorii începură să alerge spre el, dar Pușkin se ridică într-un cot și zise:

— Așteptați. Mai am destulă putere să-mi trag și eu focul meu.

Făcînd o sforțare supra-omenească, se ridică în genunchi, dar căzu iar și așa, pe jumătate culcat, ochi îndelung. Focul trosni. D'Anthes se prăbuși și el la rîndul lui. Pușkin lăsă pistolul jos strigînd „Bravo". Apoi leșină.

De fapt, adversarul lui fusese doar rănit la braț.

Cînd Pușkin își reveni, întrebă îndată:

— L-am ucis?

— Nu, l-ai rănit.

— Ciudat — murmură el — mă gîndisem că o să-mi facă plăcere să-l ucid, dar acum simt că nu. De altfel, tot una-i. De îndată ce o să ne facem bine amîndoi, avem s-o începem de la capăt.

L-au dus cu sania acasă. Și el nu s-a mai făcut bine niciodată.

Toate acestea s-au petrecut aici, pe locul acesta acum indiferent și aproape banal.

Cuvintele acestea au răsunat aici...

Ingrijitoarea mătură înainte, neștiutoare, frunzele moarte de pe alee.

(Fragment din volumul „Moscova-Leningrad" ce va apărea curînd în Editura Tineretului).

AFANASI SALÎNSKI:

Impresii despre creatori și opere romînești

În vremea noastră există cuvinte care trec printr-o perioadă de inflație: după o utilizare frecventă își pierd „acoperirea în aur". Cred, însă, că cuvîntul bucurie își va păstra mereu prospețimea. La București, sentimentul acesta nu mă părăsește nici atunci cînd ninge abundent, nici cînd orașul e mîngîiat de zîmbetul sfios al soarelui de februarie.

Delegația Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. este alcătuită din doi dramaturgi și un critic teatral. Vizionăm spectacole și filme, ne întîlnim cu cititori și oameni de artă. Și fiecare discuție, fiecare seară de teatru ne umple sufletul de o căldură de neuitat.

Ce talentat, ce admirabil de talentat este teatrul romînesc! Am avut prilejul să văd „Prietena mea Pix" și „Celebrul 702" la Teatrul de Comedie, „Siciliana" la Teatrul Național, „Al patrulea" la Teatrul Municipal. Am văzut apoi la Teatrul pentru tineret și copii spectacolul cu piesa mea „Nila" și cu „Marele fluviu își adună apele", iar la Teatrul din Brașov, „Cine a ucis?".

Opere dramatice deosebite ca gen și realizare artistică, puse în scenă în mod diferit. Și totuși, toate spectacolele vizionate au o trăsătură distinctivă bine marcată — tendința lor umanistă.

Talentul teatrului romînesc este talentul unui popor liber care construiește societatea socialistă. Iar umanismul, lupta pentru omul nou se reflectă puternic în activitatea celor ce lucrează pe tărîmul artei teatrale.

Am avut bucuria să constat că în Republica Populară Romînă s-a dezvoltat o generație de tineri creatori care gîndesc și simt într-un chip nou, a crescut o generație care va fi totdeauna potrivnică psihologiei și moralei vechii lumi. După părerea mea, reprezentativă pentru această idee este strălucita, inteligenta comedie „Prietena mea Pix". Puritatea sentimentelor, spiritul de colectivitate, înduioșătoarea grijă a unuia față de celălalt, iată ce este, mai presus de orice, propriu eroilor acestei piese. Teatrul de Comedie pune în valoare în mod strălucit problematica piesei, dezvăluie cu finețe caracterele.

O mare bucurie mi-a rezervat-o cunoștința cu creația lui Ion Popescu-Gopo.

Am văzut spiritualele-i filme de desene animate, care au primit o bine meritată recunoaștere internațională și apoi noua lui lucrare, filmul „S-a furat o bombă". Acest film rulează acum cu mare succes și la Moscova, dar n-am avut posibilitatea să-l văd acolo și l-am vizionat la București. Miercurea trecută am avut fericirea să-l întîlnesc pe Gopo. Ne-a relatat despre realizarea filmului, despre viitoarea lui operă și în suflet mi s-a cristalizat convingerea profundă că lumea socialistă a dat omenirii încă un strălucit artist. E un creator tînăr, plin de forță și speranțe; e optimist, iar optimismul său se transmite cu dărnicie în artă. Micile dar cuprinzătoarele-i filme de desene animate și neobișnuita poveste a furtului unei bombe — se termină toate cu victoria celor mai bune năzuinți omenești. Filmele lui Gopo sînt filmele unui umanist. Numai un artist care gîndește și simte în chip comunist, care e îndrăgostit de om și crede în viitorul său poate face asemenea filme.

Gopo e conștient și de scăderile primelor sale lucrări și asta-i face cinste, vorbește despre dezvoltarea lui. Aș dori foarte mult ca viitoarele-i lucrări să fie tot așa de valoroase.

S-ar prea putea ca în arta Romîniei populare să mai existe și greutăți, greutățile inerente creșterii. Prin astfel de greutăți trece și arta noastră, arta sovietică. Dar este un lucru foarte îmbucurător că atît arta romînească, cît și cea sovietică se dezvoltă pe un bogat teren popular și contribuie la educarea oamenilor în spiritul prieteniei și fraternității.

O puternică impresie mi-a produs concepția, de o mare profunzime psihologică, a regizorului Dumitru Neleanu, care a montat la Teatrul pentru tineret și copii piesa mea „Nila". Cu multă forță și talent interpretează rolul principal Olga Tudorache. Dar și ceilalți artiști — aș putea spune toți — merită aprecieri entuziaste.

Întîlnirile cu talentații scriitori, artiști, regizori, discuțiile cu muncitorii de la uzina „Rulmentul" din Brașov, uimitoarele frumuseți ale naturii romînești, toate acestea mi-au lăsat amintiri ce mă vor emoționa multă vreme. Și deși mă mai aflu încă aici, am început să visez de pe acum la o nouă călătorie în Romînia frățească, unde trăiesc, unde muncesc oameni energici, inteligenți, veseli, talentați.

București, 9 februarie 1962.

Deși au trecut mai bine de două decenii de la încheierea târgului de la München, cercurile democratice din Europa Mare n-au uitat de această pagină rușinoasă și nevrednică din istoria diplomației occidentale. După cum n-au uitat-o nici politicienii și istorici ai lumii capitaliste, care depun mari eforturi dacă nu spre a-și reabilita „eroii", dar măcar spre a le găsi circumstanțe atenuante. În cursul acestor încercări, apologeții lui Chamberlain și Daladier denaturează de multe ori adevărul și îngrămădesc cuie peste grămadă tot felul de scornelii și minciuni ca să-i reabilitieze pe oamenii politici englezi, francezi și americani care l-au ajutat pe Hitler să declanșeze cel de al doilea război mondial.

Această situație m-a făcut să socotesc util a împărtăși cititorilor amintirile mele despre acele zile, întrucît ca ambasador al Uniunii Sovietice în Anglia între anii 1932-1943 am avut prilejul să văn de aproape în contact, cu oamenii și întîmplările din perioada antebelică (și apoi din timpul războiului). E o împrejurare care îmi îngăduie acum să relatez adevărul despre răddăcinile tîrgului de la München și să contribuie în același timp la demascarea falsetor legende despre München acreditate de istoriografia burgheză.

să acorde Cehoslovaciei ajutorul necesar pe toate căile posibile. Litvinov a mai adăugat că depărtamentul de război al U.R.S.S. este gata să înceapă neîntîrziat tratative cu reprezentanții statelor majore ale Franței și Cehoslovaciei pentru a se lua măsuri concrete în vederea unor acțiuni comune" 4).

Am crezut că cu asta totul se va termina. Dar a doua zi dimineața am citit în ziare o dare de seamă despre un nou discurs al lui Winterton la o adunare publică în care repeta afirmațiile lui mincinoase. Asta m-a făcut să-mi les definitiv din fire, și am publicat o notă declarație, mai categorică, din partea ambasadei, în care arătam că-i îndîi să se discute cu un om care închide ochii în fața adevărului și că orice ar fi repetată o minciună ea nu se poate transforma în adevăr.

Polemica dintre ambasada sovietică și Winterton în acele zile încordate a atras atenția generală. Laburiștii au adresat interpelări în Parlament și însuși premierul a trebuit să răspundă. E lesne de înțeles cît îi surîdea treaba asta și cît de mult s-a silit să-și scoată colțul de ruvern basma curată. Dar Chamberlain a fost totuși nevoit să-l dezavuieze pe Winterton. Ne puteam simți oarecum satisfăcuți ; Oarecum ! Ceea ce era în primul rînd important, ceea ce se răsfăcea cu țările în fața noastră, a statului și guvernului sovietic și anume poziția Angliei în viața publică internațională, ne inspira o mare neliniște și îndîgnare. La München se încheiase faimosul „pact al celor patru" al cărui asociș era îndreptat împotriva Uniunii Sovietice în chipul cel mai odios și mai rușinăștor, „pactul celor patru" în care rolul de stăpîni

4) „Pravda", 14 octombrie 1938

Nu m-am limitat totuși la convorbirea cu Churchill ci m-am întîlnit și cu Lloyd George și Arthur Greenwood, locțiitorul liderului laburiștilor, cărora le-am repetat ceea ce-i spusesem lui Churchill.

Îmi făceam socoteala că cei trei lideri ai opoziției vor pomeni fără îndoială colegilor lor de partid despre demersul lui M. M. Litvinov cu atît mai mult cu cît nu-i rugasem să păstreze secret cele relatate — și că, în felul acesta, cercurile politice din Londra aveau să cunoască poziția realistă a U.R.S.S. într-o problemă atît de actuală ; iar dacă vreun membru al guvernului ar începe să calomnieze în Parlament Uniunea Sovietică acuzînd-o de „pasivitate" în problema cehoslovacă, opoziția i-ar putea da un răspuns care să restabilească adevărul. Cele ce-au urmat au arătat că socoteala mea fusese bună.

Nu m-am îndoit atunci și nu mă îndoiesc nici acum că dacă guvernul francez ar fi răspuns la propunerea

tanță primordială am căutat s-o aduc la cunoștința lui Halifax și Chamberlain într-o formă și în niște termeni care să evite orice conflict între noi".

În continuare Churchill reproduce textul scrisorii trimise de el lui Halifax, în care expunea foarte exact ceea ce îi comunicasem eu în legătura cu convorbirea avută de Litvinov cu Payart (W. Churchill, pag. 263-265).

După cum rezultă din text, împrejurările și cauzele care m-au determinat atunci să mă adresez lui Churchill au fost întrucîtva diferite de cele pe care le amintește el cînd explică acțiunile mele, dar faptul ca atare e prezentat corect. Pe de altă parte Churchill nu-i prea exact în privința datelor : vizita mea n-a avut loc la 2 ci la 3 septembrie.

culau zvonurile și versiunile cele mai alarmante. De la o zi la alta se aștepta ca Germania să atace Cehoslovacia. Pînă și pașnicii portari făceau exerciții de alarmă antiaeriană și camuflaje de probă.

La Geneva am aflat că ministrul de Externe al Franței, Bonnet, unul din cei mai înverșunați dușmani ai U.R.S.S., ascunsese majorității membrilor guvernului francez declarația adresată de M. M. Litvinov lui Payart. Bonnet explicase tot timpul poziția trădătoare a Franței față de Cehoslovacia prin „pasivitatea Rusiei" în problema cehoslovacă, așa încît declarația sovietică din 2 septembrie nu-i convenea de loc. Și acum se dovedea că în Franța absolut nimeni, nici chiar membrii guvernului, nu știa de hotărîrea guvernului sovietic de a veni în ajutorul Cehoslovaciei. Trebuia cu orice preț să arătăm Franței și întregii lumi adevărata poziție a U.R.S.S. De aceea, în cuvîntarea sa din 21 septembrie 1938 M. M. Litvinov a repetat deschis, de la tribuna Ligii Națiunilor, ceea ce comunicase guvernului francez, cu 19 zile înainte, pe cale diplomatică. Intriga pusă la cale de Bonnet a fost astfel destrămată iar demascarea ei în fața întregii lumi a contribuit la consolidarea autorității internaționale a U.R.S.S.

După două zile, la 23 septembrie, delegații britanici la Geneva, Butler și lordul De la Varre ne-au invitat pe M. M. Litvinov și pe mine la o discuție asupra situației create. Englezii vroiau să afle cum vede partea sovietică urmările concrete ale declarației făcute cu două zile în urmă de Litvinov la ședința Ligii Națiunilor. Drept răspuns, Litvinov a propus să se convoace neîntîrziat o consfătuire a reprezentanților Angliei, Franței și U.R.S.S., la Paris sau într-o altă

München

— Din amintirile unui diplomat —

Dacă Chamberlain n-a ştiut să tragă învăţături din ocuparea Austriei, Hitler în schimb s-a dovedit un elev mult mai silitor. „Saltul" asupra Vienei a însemnat pentru el o probă importantă : dictatorul nazist vroia să se convingă cum vor reacţiona „puterile democratice" la agresiunea lui. Iar faptele au arătat că Anglia şi Franţa nu s-au mişcat. Nu-i de mirare dar că Hitler a interpretat acest lucru în sensul că : drumul este liber ! Şi la două luni după invadarea Austriei a început o nouă „operaţie", mult mai serioasă.

M. M. Litvinov prevăzuse încă în interviul lui din 17 martie ce primejdie plana asupra Cehoslovaciei. Din mai 1938 Hitler a dezlănţuit o furibundă campanie împotriva acestei ţări — nu numai prin ziare ci şi prin posturile de radio : la graniţele Cehoslovaciei au început a fi concentrate trupe germane, iar în interior naziştii sudeţi, urmînd ordinele primite de la Berlin, au început a se deda la cele mai neruşinate provocări împotriva guvernului cehoslovac. Atmosfera politică din Cehoslovacia, Europa centrală, Anglia şi Franţa devenea tot mai încordată. Mirosea a praf de puşcă, dat fiind că Franţa avea cu Cehoslovacia un pact de asistenţă mutuală şi în caz că Germania ataca Cehoslovacia, Franţa trebuia să-i sară în ajutor. Anglia n-avea un astfel de pact formal cu Cehoslovacia dar ca aliată a Franţei, nu putea nici ea rămîne de o parte. Prin august, situaţia devenise atît de plină de pri-

de atunci aceasta era un document de cea mai mare însemnătate politică. Era important ca ea să fie cunoscută în cercuri cît mai largi cu putinţă, întrucît toată lumea auzise „Grupul de la Cliveden" dusese în cercurile politice o campanie de insinuări pe tema : „Am fi bucuroşi să salvăm Cehoslovacia, dar e un lucru greu de realizat. Iată Rusia, care tace şi se scoate din pactul de asistenţă mutuală sovieto-cehoslovac".

In aceeaşi zi, la 3 septembrie, l-am vizitat pe Churchill, la Chartwell, reşedinţa lui din afara oraşului, şi l-am expus amănunţit cuprinsul declaraţiei adresate de M. M. Litvinov lui Payart. Churchill şi-a dat imediat seama de importanţa ei şi a afirmat că o va aduce neîntîrziat la cunoştinţa lui Halifax. Şi într-adevăr şi-a ţinut făgăduiala. In aceeaşi zi, la 3 septembrie, i-a expediat lui Halifax o scrisoare în care expunea amănunţit demersul lui Litvinov. Lucru pe care îl arată şi în amintirile lui de război [1].

[1]) W Churchill scrie :

„La 2 septembrie, după amiaza am primit o notă urgentă din partea ambasadorului sovietic, care dorea să-mi facă o vizită la Chartwell într-o problemă ce nu suferea amînare.. L-am primit şi, după cîteva fraze introductive, mi-a relatat în termeni foarte precişi şi limpezi cele ce urmează. Mi-am dat imediat seama că guvernul sovietic a preferat să-mi facă mie, personaţa particulară, această comunicare şi nu director ministrului de Externe temîndu-se de o reacţie ostilă în această instituţie. Era limpede că comunicarea îmi fusese făcută mie, socotindu-se că eu aveam s-o aduc la cunoştinţa guvernului Majestăţii Sale. Ambasadorul n-a exprimat acest lucru dar el era de la sine înţeles, dat fiind că nu m-a rugat să păstrez secretul. Întrucît problema ridicată de ambasador era de o impor-

localitate potrivită (nu la Geneva), pentru stabilirea măsurilor de apărare a Cehoslovaciei. El a adăugat că pactul de asistenţă mutuală sovieto-cehoslovac va intra în vigoare indiferent de poziţia pe care o va adopta Liga Naţiunilor (o declaraţie similară fusese făcută cu trei zile înainte Guvernului cehoslovac, cînd aceasta întrebase ce poziţie va avea guvernul sovietic). Apoi Litvinov a mai anunţat că guvernul sovietic a adresat guvernului polonez următorul avertisment : dacă Varşovia va ataca cumva Cehoslovacia pentru a-i răpi şi anexa reţinuta Teşen (lucru despre care se discuta mult), U.R.S.S. va socoti în mod automat anulat pactul sovieto-polonez de neagresiune.

Butler şi De la Warre s-au arătat foarte interesaţi de declaraţiile lui Litvinov şi au vădit chiar un fel de simpatie pentru acţiunile U.R.S.S. Au făgăduit să comunice neîntîrziat la Londra conţinutul discuţiei noastre şi de cum aveau să primească instrucţiuni de acolo să se întîlnească iar cu noi. Dar, vai, această nouă întîlnire n-a mai avut loc, evident nu din vina noastră. Şi cum ar fi putut fi altfel ? Căci chiar în acele ultime zile ale lunii septembrie 1938, Chamberlain şi Daladier sprijiniţi de S.U.A. şi-au încheiat „operaţia de trădare" a Cehoslovaciei.

La 28 septembrie Litvinov mi-a cerut să mă întorc numaidecît la Londra.

— E mult mai necesar ca acum să fii acolo — mi-a spus el.

In aceeaşi seară am părăsit Geneva. Gara era cufundată într-un întuneric de nepătruns, dat fiind că chiar în seara aceea autorităţile locale organizaseră o probă de camuflaj. In zorii zilei de 29 septembrie am ajuns la Paris. Ploua şi străzile, bine cunoscute, ale capitalei franceze erau pustii şi triste. Am ajuns la

l-a convins pe Hitler să semneze împreună cu el o hîrtie că de acum încolo nu trebuie să mai fie războaie între Anglia şi Germania. O hîrtie lipsită de valoare, bună, cum s-a dovedit ulterior, doar pentru lada cu gunoi ! Este hîrtia pe care a fluturat-o Chamberlain demonstrativ pe aeroportul din Londra cînd s-a întors de la München, clamînd cu glas înalt că „pacea în zilele noastre" este asigurată !

...La 11 octombrie 1938, la zece zile după trădarea de la München, unul dintre membrii guvernului, lordul Winterton a rostit într-o adunare publică un amplu discurs în care a explicat inevitabilitatea concesiilor făcute lui Hitler de Anglia şi Franţa.. prin ce credeţi ? prin slăbiciunea militară a Uniunii Sovietice şi prin incapacitatea şi lipsa ei de dorinţă de a-şi îndeplini, din această cauză, obligaţiile prevăzute în pactul de asistenţă mutuală cu Cehoslovacia.

Citind în ziare relatarea discursului lui Winterton m-am simţit profund indignat şi cerînd imediat o întrevedere cu Halifax am protestat împotriva scornelilor calomnioase ale lui Winterton. In acelaşi timp am dat publicităţii o declaraţie a ambasadei sovietice în care se spunea : „Declaraţia lui Winterton denaturează cu desăvîrşire poziţia reală a guvernului sovietic în problema cehoslovacă. Poziţia U.R.S.S. în această problemă a fost formulată limpede, fără a lăsa loc nici unei confuzii, de Comisarul poporului pentru problemele externe, M. M. Litvinov la Geneva la 21 septembrie, în discursul ţinut în şedinţa plenară a Ligii Naţiunilor. In acest discurs rezumînd discuţia avută la 2 septembrie 1938 cu însărcinatul cu afaceri francez la Moscova, Litvinov a arătat că U.R.S.S. este gata să-şi îndeplinească toate obligaţiile care decurg din pactul sovieto-cehoslovac şi împreună cu Franţa

îl jucau dictatorii fasiști iar reprezentanții Angliei și Franței trepadau mărunt în urma lor. Cît era de caracteristică purtarea guvernului britanic în acele zile critice de septembrie! El n-a încercat niciodată măcar să se consulte cu guvernul U.R.S.S. în problema Cehoslovaciei și a păcii în Europa. Toate tratativele dintre Chamberlain, Hitler și Mussolini, toate întîlnirile lui cu dictatorii fasiști, toate tratatele încheiate cu ei, inclusiv cel de la München, totul a fost făcut în spatele guvernului sovietic, fără ca acesta să fie măcar înștiințat de cele petrecute.

În romînește de Georgeta Bănilă și Iulia Scutaru

ATENȚIUNE!

Tăiați pagina după linia punctată. Îndoiți apoi de-a latul, cu culoarea în afară, apoi de-a lungul și din nou de-a latul, în așa fel încît să obțineți o broșură cu paginile în ordinea numerotării.

ACAD. I. M. MAISKI

MÜNCHEN

DIN ÎNSEMNĂRILE UNUI DIPLOMAT

BIBLIOTECA VEAC NOU

el și în cursul convorbirii, care s-a învîrtit în jurul mai multor probleme, mi-a declarat că guvernul britanic nu are nici o legătură cu amintita luare de poziție a ziarului, dar nici eu nu l-am crezut. Desigur, am admis că nici ministerul de Externe, nici guvernul în ansamblul lui n-au adresat direct și formal ziarului „Times" rugămintea de a publica ghinionistul articol. Dar autoritățile superioare n-aveau oare destule posibilități indirecte și neoficiale de a-și vedea exprimate în ziare opiniile și concepțiile lor? Într-adevăr, așa și stăteau lucrurile. Conținutul și tonul editorialului din „Times" reflectau cum nu se poate mai bine felul de a gîndi și a acționa al „grupului de la Cliveden". Cum aș fi putut crede dar dezmințirea lui Halifax?

Apoi au urmat zilele rușinoase de la München. Conducătorul guvernului britanic, „omul cu umbrela", cum l-au botezat limbile ascuțite, a coborît atunci, cu ajutorul lui Daladier, pînă la rolul de comisvoiajor politic ghinionist, care se zvîrcolea spasmodic între Hitler și guvernul cehoslovac. Ba mai mult: Chamberlain s-a umilit atît de mult încît s-a preschimbat într-o „măciucă" a führerului nazist, cerînd cu insistență Cehoslovaciei să capituleze în fața agresorului german.

Dar înainte ca aceste cereri să fie definitiv încununate de succes, U.R.S.S. a mai încercat o dată să salveze situația. În septembrie 1938 a avut loc sesiunea ordinară a Ligii Națiunilor. M. M. Litvinov a plecat la Geneva și m-a chemat și pe mine, de la Londra, să particip la activitatea delegației sovietice. La Geneva atmosfera era încărcată. Pe culuarele Ligii cir-

făcută de Uniunea Sovietică la 2 septembrie, dacă Anglia și Franța ar fi pornit cu mai multă sinceritate la acțiuni comune cu U.R.S.S., chiar la acea oră tîrzie, Cehoslovacia ar fi fost salvată, iar cursul ulterior al evenimentelor din Europa și din întreaga lume ar fi fost altul. Dar procedînd așa ar fi însemnat să se certe cu Hitler, să pună cruce planurilor de „securitate occidentală", să renunțe la nădejdea de a arunca Germania împotriva U.R.S.S.. Nu, nu! Nici Chamberlain, nici Daladier n-au vrut să facă acest pas. Ci au preferat să rămînă cu himerele lor absurd de fantastice, inspirate de ura de clasă împotriva Țării socialismului! Și au fost gata să jertfească Cehoslovacia, și nu numai Cehoslovacia.

În amintirile lui de război, W. Churchill arată că la 5 septembrie a primit de la Halifax răspuns la scrisoarea lui, amintită mai sus, și că ministrul de Externe i-a scris că luarea în dezbatere a problemei Cehoslovaciei de către Liga Națiunilor „în momentul de față ar fi prea puțin utilă, dar că o va avea în vedere" [2]).

La două zile după răspunsul lui Halifax către Churchill, adică la 7 septembrie, în „Times" a apărut faimosul editorial care lăsa să se înțeleagă că cea mai bună ieșire din situația creată ar fi ca Cehoslovacia să cedeze Germaniei regiunea Sudeților. Ministerul de Externe al Angliei s-a grăbit să declare că n-avea nici un amestec cu susamintitul editorial, dar nimeni nu l-a crezut.

Îmi amintesc că la 8 septembrie, a doua zi după funestul articol din „Times", Halifax m-a invitat la

[2]) Idem, pag. 266.

mejdii iar înghiorarea și teama maselor din Franța și Anglia atît de puternice încît guvernul britanic s-a văzut silit să întreprindă ceva pentru destîndrepta în-coridarii ce se crease. Dar ce anume a făcut? Din păcate tot ce a întreprins a fost în spiritul lui Chamberlain:

In loc să declare hotărît că Anglia și Franța nu vor îngădui ca Hitler să înghită Cehoslovacia și să încearcă neînfrînat tratative cu U.R.S.S — pas care ar fi putut opri mîna agresorului — guvernul Chamberlain a hotărît să trimită în Cehoslovacia o misiune condusă de lordul Runciman. Cine era acest lord Runciman? Un înalt demnitar foarte bătrîn, surd, greoi, care nu se mai ocupase niciodată de probleme internaționale și care niciodată nu auzise prea bine unde-i Cehoslovacia (lucru de care am avut-o cu el în vara lui 1938). Ce misiune avea delegația lui Runciman? Oficial, ea trebuia „să cerceteze" situația la fața locului și să facă propuneri de mediere în vederea apianării diferențelor germano-cehe. De fapt, însă, așa cum au arătat evenimentele, „activitatea" delegației s-a reînmatat la a deschide drumul către dezmembrarea Cehoslovaciei.

Deși felul cum fusese primit la Londra și Paris demersul sovietic din 17 martie 1938 în legătură cu invadarea Austriei nu era de natură să stimuleze alte încercări de acest fel, în clipa aceea de mare primejdie pentru Cehoslovacia guvernul sovietic a hotărît să mai apelece o dată la bunul simț al guvernanților francezi și englezi. Ne-am spus: „Poate că amara experiență a luniilor trecute i-a învățat ceva... Poate că măcar acum au să fie gata la acțiuni mai hotărîte împotriva agresorului... Nu trebuie pierdută nici cea mai mică posibilitate de preîntîmpinare a catastrofei.

Pornind de la asemenea considerente, la 2 septem-

n-a mai reconosut „programul de la Godesberg" al lui Hitler. La această împrejurare a contribuit în mare măsură asigurarea dată de Uniunea Sovietică cu cîte-va zile înainte că era gata să ajute Cehoslovacia în orice condiții, chiar și în caz de trădare din partea Franței. Hitler a făcut un acces de furie, și la 26 septembrie a anunțat că dacă pînă la 29 septembrie, ora 14, Cehoslovacia nu va capitula, el va începe operații militare. Chamberlain și Daladier au intrat în panică și premierul britanic a adresat lui Hitler și Mussolini rugămintea umilă de a organiza o întîlnire a „celor patru" pentru rezolvarea definitivă a problemei cehoslovace. In același timp, pentru a abate atenția maselor largi ale populației, guvernul francez a chemat sub arme cîteva contingente de rezerviști, iar guvernul britanic a mobilizat flota și a luat unele măsuri de apărare antiaeriană. Într-o încordare cumplită toți așteptau accepțarea sau refuzul lui Hitler de a lua parte la această nouă întîlnire.

Ceea ce a urmat se știe. La 29 și 30 septembrie a avut loc conferința de la München. Hitler s-a purtat cu o nemaipomenită insolență. Mussolini l-a susținut. Chamberlain și Daladier au dat din colț în colț. Pînă la urmă s-a semnat pe spinarea Cehoslovaciei, tratatul de la München care prevedea în esență următoarele:

Regiunea Sudetă era anexată la Germania cu toate bogățiile ei, și pe deasupra Cehoslovacia trebuia să satisfacă și pretențiile teritoriale ale Poloniei și Ungariei. Cehoslovacia astfel ciuntită, lipsită de apărare și umilită, urma să primească o garanție din partea „celor patru mari", o garanție care după toate celelalte era egală cu zero.

Pentru a îndulci totuși cît de cît impresia apăsătoare pe care trebuia să o producă asupra opiniei public.ice enunțele trădarea de la München. Chamberlain

brie 1938 M. M. Litvinov a declarat însărcinatului cu afaceri francez la Moscova, Payart (ambasadorul Naggiar lipsea), și l-a rugat să transmită urgent guvernului francez, că în caz că Germania va ataca Cehoslovacia guvernul U.R.S.S. își va îndeplini obligațiile ce decurgeau din pactul de asistență mutuală sovieto-cehoslovac încheiat în 1935 și va acorda Cehoslovaciei ajutor armat. Dat fiind însă că, conform prevederilor acestui pact, obligația părții sovietice de a acorda ajutor intra în vigoare numai în cazul cînd Franța, și ea legată de Cehoslovacia printr-un pact de asistență mutuală, se ridica cu arma în mînă împotriva Germaniei, guvernul U.R.S.S. voia să cunoască intențiile guvernului francez în situația critică ce se crease. In ce-l privea, guvernul U.R.S.S. propunea guvernului francez convocarea neîntîrziată a unei conferințe a reprezentanților marilor state majore sovietic, francez și cehoslovac pentru a se lua măsurile necesare. Litvinov socotea că Romînia avea să lase să treacă pe teritoriul ei trupele și aviația sovietică, dar era de părere că pentru a influența Romînia în acest sens ar fi fost de dorit ca problema unui eventual ajutor pentru Cehoslovacia să fie ridicată cît mai urgent cu putință în Liga Națiunilor. Dacă în Consiliul Ligii măcar o majoritate (statutul prevedea în mod expres unanimitatea) s-ar fi pronunțat în favoarea unui astfel de ajutor, Romînia i s-ar fi alăturat fără îndoială și nu s-ar fi împotrivit la trecerea trupelor sovietice pe teritoriul ei.

Cam în același timp, așa cum a declarat mai tîrziu președintele Gotwald, guvernul sovietic a adus prin intermediul său la cunoștința lui Beneș că Uniunea Sovietică este gata să dea Cehoslovaciei sprijin armat, chiar dacă Franța n-o va face.

În dimineața zilei de 3 septembrie, am primit de la Moscova o telegramă cuprinzînd textul declarației făcute de M. M. Litvinov lui Payart. În împrejurările

Londra în aceeași zi în jurul orei 4 și de la gară m-am dus direct la Parlament, unde tocmai se ținea o ședință importantă. Am ajuns acolo în momentul cel mai dramatic.

După cum se știe, primul pelerinaj al lui Chamberlain la Hitler a avut loc la 15 septembrie. Hitler l-a primit pe premierul britanic la Berchtesgaden și și-a expus pretențiile față de Cehoslovacia, amenințînd că în caz de refuz va folosi împotriva ei forța. Chamberlain s-a înapoiat la Londra. A fost convocată grabnic o consfătuire a miniștrilor englezi și francezi, care au acceptat pretențiile lui Hitler. La 19 septembrie, sub presiunea Londrei și Parisului guvernul cehoslovac a acceptat la rîndu-i aceste pretenții.[3]) Atunci Chamberlain s-a întîlnit pentru a doua oară cu Hitler. Întîlnirea a avut loc la 22-23 septembrie la Godesberg. Chamberlain spera că aducînd consimțămîntul Cehoslovaciei, va primi felicitări din partea Führerului. Dar s-a înșelat amarnic. Văzînd încă de la Berchtesgaden că are de-a face nu cu un cavaler de oțel, ci cu „omul cu umbrela", Hitler și-a spus că n-are de ce se jena. La cea de a doua întîlnire de la Godesberg a formulat dar noi pretenții, mult mai mari decît cele de la Berchtesgaden. Premierul britanic și-a pierdut de tot curajul, dar a hotărît totuși să „convingă" Cehoslovacia să cedeze din nou. Apoi s-a înapoiat la Londra și împreună cu Daladier a început iar să exercite presiuni asupra Cehoslovaciei. Dar n-a izbutit: sub presiunea maselor, guvernul cehoslovac

3) Vîrfurile burgheziei cehoslovace, printre care Beneș și alți membri ai guvernului, erau înclinați să capituleze, lucru care ușura considerabil sarcina lui Chamberlain și Daladier.

SPORT

Va reusi Robert Merkulov marele „event"?

Sezonul sporturilor de iarnă se apropie de punctul culminant. Sînt gata pentru marile lor starturi din cadrul campionatului lumii cei mai buni schiori. Nici artiștilor gheții nu le-a mai rămas prea mult timp de pregătire. Somptuosul Palat al sporturilor de la Praga îi așteaptă să-și demonstreze măiestria. Iar în primele zile ale lunii martie vor încrucișa eroslele hocheiștii.

Dar cei mai „vrednici" au fost patinatorii de viteză. Ei au și desemnat pe campionul Europei, iar mîine și poimîine, la Moscova, vor stabili și pe cel mai puternic alergător al lumii. La ora 4 după amiază, pe pista ca o oglindă a marelui stadion din Lujniki, patinele vor tăia primele semne în fuga lor impetuoasă pe gheață.

Repetiția generală a „mondialelor" a avut loc cu aproape două săptămîni în urmă la campionatele europene de la Oslo. A fost o luptă echilibrată, aprigă și grea, în care prea puțini erau dispuși să acorde șanse echipei sovietice. Și dacă toți erau siguri că Evgheni Grișin nu va avea rivali în proba de sprint, în schimb la celelalte distanțe, și mai cu seamă în clasamentul general, lipsa lui Viktor Kosicikin, rămas bolnav la Moscova, părea de neînlocuit. Cele mai multe sufragii pentru titlul absolut întruneau norvegianul Knut Johannesen, francezul André Kouprianoff și olandezul Van der Grift, care cucerise anul trecut trofeul. Și totuși, la capătul a două zile de întreceri, cununa de lauri a împodobit umerii lui Robert Merkulov iar sportivii sovietici, în afară de titlul absolut, au fost învingători și în trei din cele patru probe cît a programat campionatul.

Evgheni Grișin a cîștigat fără emoții cursa de 500 metri. Boris Stenin, însă, l-a învins pe Van der Grift în alergarea pe 1500 metri după o luptă epuizantă, smulgînd olandezului o zecime de secundă. Merkulov a fost primul la 5.000. Și numai Johannesen a salvat onoarea gazdelor, cucerind titlul la 10.000 metri, „maratonul gheții", cum mai este numită această grea probă.

...Și acum mondialele! Competiția se anunță mai dificilă și mai interesantă ca oricînd. Desigur Merkulov va încerca din răsputeri să realizeze marele „event" al sezonului de patinaj-viteză, trecînd pe numele său și titlul suprem. Puțini sportivi au reușit pînă acum aceasta. Pot fi numărați pe degete. Hjalmar Andersen, în anii mai de demult iar mai recent Boris Șilkin, Oleg Goncearenko, Knut Johannesen.

La Moscova va ieși pe gheață Viktor Kosicikin, complet restabilit. S-a pus pe picioare și Boris Stenin, care a mai fost campion al lumii și are deci „experiența" victoriilor mari. Francezul Kouprianoff a promis încă de la Oslo că va face tot posibilul să fie, în sfîrșit primul. Ard de nerăbdarea revanșei Van der Grift și Knut Johannesen. Într-adevăr, competiția este palpitantă. Într-o declarație făcută ziarului „Sovetski sport", după victoria de la Oslo, Merkulov a spus:

Evgheni Grișin — cel mai rapid patinator din lume. De mulți ani el este imbatabil în alergarea pe 500 metri, fiind deținătorul unui excepțional record mondial cu timpul de 39,6 secunde.

„Aceste campionate mondiale s-ar putea să fie pentru cariera mea sportivă un... cîntec al lebedei. Nu uitați că am aproape 31 de ani. O vîrstă cînd devine tot mai greu să cîștigi. Iată de ce doresc mai mult ca oricînd victoria".

Cine va fi campionul absolut? În fața raportului egal de forțe orice pronostic este hazardat. Numele celui mai puternic patinator din lume îl vom afla („exact") duminică seara...

Valeriu Chiose

Parfumul SPUTNIC cu o prezentare originală, foarte atrăgătoare, indicat pentru cadouri

INDONEZIA

În țara vulcanilor și cutremurelor arde flacăra mîniei

Indonezia este o țară de vulcani și cutremure. Dar erupțiile nu-i înspăimîntă pe țărani. Versantele vulcanilor răzvrătiți sînt acoperite cu culturi de orez împărțite în terase artificiale care de departe seamănă cu niște uriașe trepte ce duc spre cer. Deși pricinuiesc uneori pagube mari, erupțiile împrospătează totuși solul, îl fertilizează. Semănăturile făcute pe sedimente vulcanice dau recolte bogate.

Cu focul lor nestins vulcanii aprind și imaginația. Indonezia clocotește ca un vulcan dezlănțuit. În orașul Makassar, în timp ce-l prezenta studenților pe cosmonautul sovietic Gherman Titov, doctorul Sukarno a spus că în veacul trecut un vulcan și-a ieșit atît de rău din fire încît a zvîrlit din adîncul pămîntului spre Cosmos pietre uriașe, care se învîrtesc și acum în jurul planetei noastre.

Nu știu dacă lucrul s-a întîmplat cu adevărat sau dacă la mijloc e o imagine poetică care exaltă tăria de caracter a poporului indonezian. În orice caz, în cuvîntările sale înflăcărate doctorul Sukarno creează imagini de neuitat și metafore tulburătoare. Președintele Indoneziei a străbătut țara împreună cu Gherman Titov. Iar eu, numărîndu-mă printre cei care-l însoțeau pe cosmonaut, am avut prilejul să vizitez cîteva orașe unde am văzut și auzit multe.

La marele miting de pe stadionul din Makassar, la care au participat toți locuitorii orașului, a luat cuvîntul președintele. În aer se simțea furtuna. Și deodată s-a dezlănțuit o ploaie tropicală torențială, care în cîteva minute a transformat stadionul într-un lac imens. Oamenii care stăteau strînși unul în altul ca boabele de orez în spic s-au acoperit cu frunze uriașe de banani, dar niciunul n-a părăsit stadionul.

Atrăgeau luarea aminte rîndurile perfect aliniate de fete îmbrăcate în uniformă militară. Alături, învesmîntați în costume albastre, stăteau ostașii din detașamentele apărării populare.

Doctorul Sukarno l-a prezentat poporului pe Gherman Titov și a vorbit apoi despre planul de opt ani al Indoneziei, despre ajutorul pe care-l acordă Uniunea Sovietică pentru dezvoltarea metalurgiei și a celorlalte ramuri economice ale acestei țări.

Apoi președintele a început să vorbească despre eliberarea Irianului de Vest. Privindu-i figura energică și cu trăsături regulate nu-ți venea să crezi că are 60 de ani, dintre care treisprezece petrecuți în exil și temniță

— Timp de trei secole și jumătate am fost asupriți de imperialiști. Acum 16 ani am rupt lanțurile care ne țineau ferecați, dar a mai rămas o verigă — Irianul de vest. O vom sfărîma, însă, și pe asta...

— Irian barat, merdeca ! (Libertate Irianului de vest !) răsuna într-un glas pe stadion. Și pe ploaia aceea torențială cîteva zeci de mii de oameni cîntau cîntece patriotice : „Vom elibera Irianul de vest", „Despre steagul nostru roșu și alb", Libertate în veci". Eliberarea Irianului de vest este un țel nobil, care însuflețește întreg poporul Indoneziei.

Niciun om sovietic nu mai vizitase încă orașul Pare-Pare, așa încît interesul pentru oaspeți era uriaș. Pe străzile centrale erau expuse panouri cu cuvintele rostite de N. S. Hrușciov în cursul vizitei sale în Indonezia : „Simpatizăm poporul indonezian și sîntem alături de el în lupta dreaptă pentru alipirea Irianului de vest la Indonezia".

Pe stadion a avut loc un miting. Se aflau acolo unități de ostași cu arme în mînă, gata să plece la luptă spre a-și elibera frații din Irianul de vest. Oamenii purtau pancarte care exprimau starea de spirit a țării : „Sîntem gata de mobilizare generală". La miting a luat cuvîntul irianezul Dimara, un conducător al partizanilor tocmai sosit din Irianul de vest, căruia olandezii îi mai spun Noua Guinee. Zăcuse șapte ani într-o temniță olandeză, și acolo, la miting, a înfierat teroarea colonialiștilor olandezi, pe plantatori și pirați, vorbind de perfidie, mituiri și răfuieli sîngeroase.

Ziarele, radio-ul și demonstrațiile de masă din Indonezia cer eliberarea Irianului de vest și întoarcerea acestuia în familia poporului indonezian. Nu e miting la care să nu se amintească cu vorbe tari de numele pilotului american Allan Pope, mercenar al rebelilor care a bombardat populația pașnică din Ambon și în cele din urmă a căzut prizonier. După cum indonezienii înfierează și flota a 7-a americană care în repetate rînduri s-a apropiat amenințător de țărmurile lor. Olanda este membră în N.A.T.O. și se bizuie pe această flotă ca pe propria ei flotă. Navele americane rătăcesc mereu prin apropiere, dat fiind că stăpînii lor nu se pot deloc împăca cu gîndul că au pierdut pentru totdeauna colierul de perle al ecuatorului. Cînd i-au zdrobit pe rebelii din Sumatra centrală, armata și poporul Indoneziei nu s-au înspăimîntat, însă, de vasele de linie și port-avioanele flotei a 7-a și au învins.

Cînd ne-am întors la Makassar se lăsa amurgul. Pe un torpilor gata de luptă, aflat în golf, se aprinseseră semnale luminoase. Președintele Sukarno, Gherman Titov și persoanele care-i însoțeau se duceau la o întîlnire cu ofițerii și studenții. Pe o stradă, în întuneric, asupra mașinii președintelui a fost aruncată o bombă. Schijele s-au împrăștiat pînă la o sută de metri depărtare. Trei oameni au fost uciși pe loc, iar 28 (între care și 14 copii) au fost grav răniți. Nu era primul atentat la viața lui Sukarno.

După zece minute, însă, doctorul Sukarno a urcat la tribună. Era calm ca întotdeauna, pe față nu i se citea nici urmă de emoție. Cu talentul unui pamfletar de înaltă clasă doctorul Sukarno l-a criticat pe Luns, ministrul de Externe al Olandei, pentru articolul publicat în revista americană „United States News and World Report".

Ministrul căutase, în zadar, să dovedească că locuitorii băștinași ai Irianului de vest s-ar afla în stadiul epocii de piatră, că ar fi nedezvoltați din punct de vedere fizic și intelectual și că ar avea nevoie de grija maternă a guvernului olandez. În ce privește apartenența rasială, ministrul olandez pretinsese că irianezii n-au nimic comun cu indonezienii.

Doctorul Sukarno a amintit de lupta eroică a locuitorilor din Irianul de vest pentru alipirea lor la Indonezia natală. Flacăra răscoalelor a cuprins o provincie după alta. Anul trecut, mișcarea de rezistență a izbucnit cu o forță nemaipomenită, cuprinzînd orașele Kokas, Serui, Hollandia, Fakfak, Sorong.

Ospitalierul și harnicul popor al Indoneziei nu dorește război. Guvernul său depune în continuare mari eforturi pentru a rezolva pe cale pașnică problemele litigioase. Dar, sprijiniți de imperialiștii americani, colonialiștii olandezi sînt agresivi. La mijlocul lunii ianuarie, nave și avioane militare olandeze au atacat mișelește cîteva torpiloare indoneziene care patrulau în preajma insulelor Aru, scufundînd unul din ele.

Ecoul salvelor trase de vasele de război olandeze s-au auzit în întreaga Indonezie, trezind la acțiune chiar inimile cele mai surde, dacă mai există vreuna în această țară.

Am părăsit ospitaliera Djakarta într-o dimineață senină cu gîndul că Indonezia luptă pentru nimicirea colonialismului nu numai în Irianul de vest ci în întreaga lume.

Serghei Borzenko

Fete în uniformă — gata să elibereze Irianul de vest

„STERN" IȘI ARATĂ COLȚII

În numărul din 26 ianuarie am publicat, sub semnătura lui V. Silantiev, un articol intitulat „Dacă S.U.A. ar fi pierdut războiul". Articolul se referea la un reportaj apărut la 19 decembrie 1961 în revista americană „Look" sub titlul „Dacă Hitler ar fi cîștigat cel de al doilea război mondial" în care autorul, William Shirer, arăta ce s-ar fi întîmplat cu S.U.A. în această eventualitate.

William Shirer, istoric și ziarist american, este acum celebru în Occident. Cartea lui „Înălțarea și prăbușirea celui de al treilea Reich" se bucură de popularitate. Poate că niciodată încă pînă acum cercuri foarte largi de cititori n-au manifestat atîta interes pentru o cercetare istorică, așa cum s-a întîmplat cu cartea lui Shirer. Lucrarea are ca motto afirmația filozofului Santayana : „Cine uită trecutul e osîndit să-l mai trăiască o dată".

Într-adevăr, oamenii trebuie să-și amintească de trecut.

Trebuie să-și amintească de berăriile din München și de vilele magnaților din Ruhr, în care a luat naștere și a primit binecuvîntarea imperiul brun.

Trebuie să-și amintească de cizma regimentelor Wehrmachtului care au călcat pămîntul Europei.

Să-și amintească de Oradour, de Lidice, de Babii Iar.

Miile de fapte, documente și mărturii din cartea lui Shirer reconstituie istoria sîngeroasă a celui de al treilea Reich. Și milioane de oameni din Occident citesc cu nesaț cartea istoricului american, pentru că nu vor să mai retrăiască catastrofa de odinioară.

Reportajul din „Look" a fost continuarea sui-generis a cărții lui Shirer. Istoricul Shirer l-a ajutat pe ziaristul Shirer să scrie o povestire semifantastică despre destinul Statelor Unite dacă acestea ar fi fost ocupate de hoardele fasciste în cazul cînd Hitler ar fi cîștigat cel de al doilea război mondial.

La fel ca și cartea, reportajul a stîrnit multe ecouri în Europa și America. El a fost citit și în Germania occidentală. Într-un număr recent, revista vest-germană „Stern" i-a consacrat un amplu articol.

Iată ce scrie în primele coloane „Stern":

„Zvastica deasupra New Yorkului. Cumplite întîmplări pentru americani, născocite de William Shirer".

„Istoricul" american William L. Shirer descrie în culori sumbre ocuparea Americii de către armatele hitleriste".

Redactorul șef al revistei „Stern" a însoțit articolul, care ocupă 14 pagini, de o introducere : **„Revista „Stern" — afirmă el în această introducere — își îngăduie să analizeze mai temeinic calitatea de istoric a d-lui Shirer".**

Dar nici autorii articolului nu renunță la introducere : **„Încercăm să tragem învățăminte din trecut. Mulți dintre foștii noștri dușmani ne ajută, alții însă ne urmăresc cu ura lor. Printre aceștia se numără și ziaristul american William Shirer, a cărui carte a fost răspîndită în mai bine de un milion de exemplare.**

Socotim că a venit vremea ca toate scorneiile lui să fie expediate acolo unde se cuvine : în rafturile cu literatură ieftină, de proastă calitate".

De ce sînt, însă, atît de furioși conducătorul și colaboratorii revistei „Stern" ?

Redactorii revistei vest-germane clocotesc de **„furie și indignare". „Nici Shirer, nici alți istorici serioși n-au putut pînă acum găsi un izvor serios care să confirme planurile de invadare a Americii".**

„Stern" citează și se pregătește să citeze zeci de exemple și extrase „care-l combat" pe Shirer. Dar noi avem încredere în istoricul american (deși nu sîntem de acord cu toate concluziile lui). Îi dăm respectul cuvenit pentru uriașa muncă pe care a depus-o, culegînd materiale autentice despre cel de al treilea Reich.

Autorii articolului din „Stern" arată în introducerea lor că își amintesc de crimele săvîrșite de fasciști și că și astăzi îi mustră conștiința. Dar nu cumva memoria și conștiința îi și înșeală ? În reportajul lui semifantastic, Shirer a depășit oare undeva rigoarea documentelor ? Grozăviile pe care le-ar fi avut de suferit americanii și pe care Shirer le condamnă cu asprime : torturi în masă, teroare sălbatecă, foamete, înrobire — nu s-au petrecut oare aievea în Franța și în Belgia, în Ucraina și Cehoslovacia, pe pămîntul Smolenskului și în Olanda ?

Istoria este un martor tragic. Descriind americanilor speriați ce s-ar fi putut întîmpla la ei acasă, Shirer nu s-a abătut nici măcar cu o iotă de la fapte petrecute în realitate...

„Combătîndu-l" pe Shirer, „Stern" ar dori, însă, să treacă cu buretele peste trecut. Dar lucrul nu e cu putință. De felul lor oamenii nu sînt răzbunători. Paginile scrise cu sînge nu pot fi totuși șterse din amintirea lor...

Se vede, însă, că domnii de la „Stern" au memoria slabă. Ei nu-și amintesc nici de articole pe care chiar ei le-au publicat. Nu-și mai aduc aminte că chiar în paginile revistei lor au apărut reportaje despre organizațiile neofasciste din R.F.G., care **„justifică crimele săvîrșite de regimul fascist".**

Cităm cuvinte scrise chiar de dv., domnilor ziariști de la „Stern", cuvinte scrise acum doi ani.

Iar acum tot dv. îi reabilitați pe criminalii fasciști.

Apărîndu-i și căutînd să-i scoateți basma curată pe fasciștii „dv.", arătați cu degetul spre America. E adevărat că în Statele Unite au existat naziști și în deceniul al patrulea și există și acum. N-ați făcut decît să-l completați pe William Shirer. El a scris despre o eventuală ocupare a Statelor Unite de către naziști. Și într-adevăr, sub ochii noștri, în Statele Unite are loc un adevărat sabat al americanilor „ultra". Aceștia își au liderii lor de soiul înrăitului senator Goldwater, al belicosului general Walker, al führerului american Rockwell.

Ceea ce Shirer socotește că s-ar fi putut întîmpla, pleava fascistă americană a și înscris pe steagurile ei. Americanii „ultra" și naziștii de la Bonn pășesc umăr la umăr. Și unii și alții sînt oameni „onorabili" în țările lor. Și tocmai de aceea și este primit, probabil, cu atîta cordialitate de oficialitățile de la Washington, călăul hitlerist Heusinger...

★

Oamenii trebuie să țină minte catastrofele de ieri, pentru a nu mai îngădui repetarea lor. Ridicîndu-se, așa cum pretinde, în apărarea „adevărului istoric", revista vest-germană „Stern" îi apără de fapt pe fasciști. Dar ea nu va izbuti să închidă gura istoriei. Căci oamenii au memorie și ureche bună. Și vor ști să deosebească glasurile false.

L. Tacealin

Redacția și administrația: București, str. Ion Ghica nr. 5, telefon 13.03.10 TIPARUL : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii